

Kommunevalgprogram for Arbeiderpartiet i Bergen 2023-2027

Bergen skal være en rettferdig og inkluderende by, hvor alle er velkomne. Et godt sted å vokse opp og et trygt sted å bli gammel. Bergen skal være en miljøvennlig by med ren luft, gode nabolag, en bærekraftig byutvikling og et bedre kollektivtilbud. Bergen er Norges eneste menneskerettighetsby. Det forplikter. FNs menneskerettigheter skal være førende for alle politiske valg vi tar.

Verden rundt oss har blitt mer urolig, og vi alle merker økende priser på lommeboken. Da er det helt avgjørende med trygg styring av byen vår. Arbeiderpartiet har de siste årene ryddet opp i en skral kommuneøkonomi og sikret tjenestene som er viktige for folk. Vi vil unngå uheldige kostnadsøkninger og skjerme barn og unge. I tiden vi lever i, er en trygg og rettferdig styring av byen helt avgjørende.

Alle som kan og vil jobbe, skal ha muligheten til det. Vi er opptatt av at mennesker skal trives i jobben. Det skjer gjennom gode fellesskap og trygge arbeidsforhold. Vi vil bidra til, og legge til rette for, at det skapes flere arbeidsplasser i byen og regionen vår. Det skal være enklere å stå lengre i jobb og unge mennesker skal vite at de ikke står alene - at de har fellesskapet i ryggen. Det starter i gode barnehager og en skole med kvalifiserte lærere, der alle barn utvikler sine evner og får mulighet til å oppfylle sine drømmer.

De store oppgavene løser vi best sammen. I felleskap skaper vi en rettferdig by med små forskjeller. Et Bergen hvor alle har like muligheter til å leve gode liv. Det forutsetter at tjenester og infrastruktur er universelt utformet. Vi skal styrke de offentlige tjenestene og de frivillige organisasjonene som gjør at vi alle kan leve gode liv, og si nei til privatisering som øker forskjeller.

En god oppvekst danner grunnlaget for et godt liv. Arbeiderpartiet vil at alle barn får barnehageplass der de bor. Vi vil ha en inkluderende skole der alle blir sett, og der barn får en oppvekst fri for mobbing. Barn tilbringer nesten like mye tid på SFO som på skolen. Derfor må vi fylle SFO med godt og meningsfullt innhold, og innføre gratis SFO også for 2. klasse. I tillegg til frilek, vil vi gå sammen med idretten, kulturlivet og frivilligheten for å lage et enda bedre aktivitetstilbud på SFO.

Om man er ung eller gammel er en god helse viktig for et godt liv. Derfor prioriterer Arbeiderpartiet gode helsetjenester for hele livsløpet, fra barsel og helsestasjoner, til hjemmetjenesten og sykehjem. Vi skal sørge for flere fastleger, et bedre tilbud til dem som opplever psykiske helseplager og et styrket aktivitetstilbud til eldre.

En god og rettferdig by kjennetegnes ved hvordan de mest sårbare blir behandlet. Bergen skal være en raus by i møte med byens vanskeligstilte. Det betyr en rusomsorg som ser den enkelte, en boligpolitikk for alle, sosialtjenester til de som trenger det og et trygt barnevern for sårbare barn.

Den beste byen skaper vi sammen. Frivillige organisasjoner, idretts- og kulturliv bidrar til at bergensernes hverdag blir enda bedre. Titusenvis av frivillige sikrer meningsfulle fritidstilbud for store og små. De profesjonelle kulturaktørene i byen vår skaper liv, mangfold og er til inspirasjon for oss alle.

Vi har et ansvar for å ta vare på byen vår og sikre en ren luft der alle kan puste. Bergen skal være en god by for alle, også fremtidige generasjoner. Arbeiderpartiet jobber for at Bergen skal gå foran i

49 kampen mot global oppvarming og for FNs bærekraftsmål. Derfor vil Arbeiderpartiet legge hensynet
50 til klima- og miljøpåvirkning, samt sosial bærekraft til grunn når vi planlegger hvordan Bergen skal
51 bygges og utvikles.
52
53

54	1. Demokrati og medborgerskap	3
55	2. Oppvekst	5
56	En trygg start på livet	5
57	Et godt SFO-tilbud for alle	6
58	Kunnskap og trivsel i skolen	6
59	En trygg ungdomstid	8
60	Tilpasset opplæring for alle	9
61	3. Helse	10
62	Aktiv hele livet	10
63	Forebygge psykiske helseplager	11
64	En aktiv og trygg alderdom	11
65	En ny retning for demensomsorgen	12
66	Tjenester til personer med ulike funksjonsevne	13
67	Satsing på kvinnehelse	14
68	Flere fastleger	14
69	4. En rettferdig by	14
70	En trygg by for de minste	15
71	Et krafttak mot fattigdom	16
72	Områdesatsing og boligbygging	16
73	En verdig og helsefremmende rusomsorg	17
74	5. Byutvikling	18
75	By i vekst, natur under press	19
76	Politikkens rolle i byutviklingen	19
77	Den levende byen	20
78	En helhetlig boligpolitikk for alle	20
79	Sentrum - og bydelene	20
80	En miljø- og naturvennlig by	21
81	6. Transport	23
82	Trygg og effektiv transport i hele byen	23
83	Et miljøvennlig og forutsigbart sykkel- og kollektivtilbud	23

84	7. Idrett, frivillighet og kultur.....	24
85	Den mangfoldige idrettsbyen	24
86	Frivilligheten som bærebjelke.....	25
87	Et tilgjengelig friluftsliv	26
88	En kultur å leve av og for	27
89	Religion og livssyn	29
90	8. Kommunen som arbeidsgiver	29
91	9. Trygg styring i krevende tider	31
92	Ansvarlig og klimavennlig økonomistyring	31
93	En rettferdig innkjøpspolitikk.....	32
94	En trygg by og region	33
95	En digital kommune	33
96	10. Næring, utdanning og forskning	34
97	Sammen for verdiskaping, innovasjon og fremtidens arbeidsplasser	34
98	Et levende uteliv med trygghet for både gjester og ansatte	35
99	Studentbyen Bergen	36

100

101

102 1. Demokrati og medborgerskap

103

104 Arbeiderpartiet vil at du som innbygger i Bergen skal bli hørt i saker som angår deg. Vi mener det er
105 viktig at demokratiet i byen vår styrkes, og at innbyggernes muligheter til å delta, øker. Politisk
106 medbestemmelse og tettere kontakt og dialog mellom innbyggere, folkevalgte, og kommunen bidrar
107 til styrking av nærdemokratiet og økt tillit til politikerne.

108

109 Vi ønsker et levende demokrati hvor det er kort vei mellom folkevalgte og innbyggerne. Terskelen
110 for å kontakte våre folkevalgte skal være lav, og vi skal være gode lytteposter og ombud for det som
111 rører seg i bydelene. Arbeiderpartiet vil videreføre den parlamentariske styringsmodellen i Bergen
112 fordi den ansvarliggjør byens folkevalgte. For å kunne oppnå dette må avstanden og tilgangen
113 mellom valgte folkevalgte og publikum bli kortere. Det må skapes arenaer hvor innbyggerne kan
114 møte politikere for å kunne gi innspill til aktuelle saker. Arbeiderpartiet vil videreføre arbeidet med
115 Byborgerpanelet, som er en samling av innbyggere trukket tilfeldig fra Folkeregisteret som kommer
116 sammen og diskuterer aktuelle politiske saker og som leverer uttalelser til byråd og bystyre. Vi
117 ønsker også å evaluere byparlamentarismen i løpet av fireårsperioden med sikte på å vurdere
118 hvilken styringsform som best tjener byens innbyggere.

119

120 Arbeiderpartiet ønsker å utvide det bergenske demokratiet, og legge til rette for økt involvering av
121 innbyggerne. Som et ledd i dette ønsker vi å innføre bydelsutvalg. Disse skal være gode arenaer for å
122 styrke innbyggernes medvirkning i utvikling av byen vår.

Det er viktig for Arbeiderpartiet at unge, eldre og personer med funksjonsnedsettelse får en særlig anledning til å bli hørt og til å påvirke utviklingen av Bergen. Vi vil fortsette det gode samarbeidet med Ungdomsrådet, Eldrerådet, Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne og Ruspolitisk råd i Bergen.

Alle større politiske saker som behandles i Bergen kommune må sendes på brede høringer hos berørte organisasjoner, arbeidsplasser og fagmiljø. I tillegg vil Arbeiderpartiet at kommunen arrangerer folkemøter og gjestebud der lokalbefolkning i bydeler og nabolag kan gi innspill til saker som berører dem.

Bergen er landets første menneskerettighetsby. Det er vi stolte av, og det forplikter oss. FNs menneskerettigheter skal ligge til grunn, og være førende, for alle de politiske valgene vi tar. Dette gjelder spesielt spørsmål om mennesker på flukt og hvordan Bergen forvalter sitt samfunnsansvar. Menneskerettigheter må gjennomsyre alt kommunen driver med. Som leverandør av tjenester, eier av virksomheter, og innkjøper av varer og tjenester, skal kommunen aktivt bruke sitt handlingsrom for å ivareta menneskerettigheter i sitt daglige virke. Arbeiderpartiet vil videreføre det viktige samarbeidet med organisasjoner og institusjoner som arbeider for å fremme menneskerettighetene. Et eksempel på dette er Raftostiftelsen og deres arbeid med Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme (Dembra), samt utviklingen av Raftohuset på Nygårdshøyden som Freds- og menneskerettighetssenter på Vestlandet.

Arbeiderpartiet vil:

- Sikre at våre folkevalgte er tilgjengelige for byens befolkning og er bevisste sin rolle som ombud for bergenserne.
- Invitere til brede høringer, gjestebud og folkemøter for å få innspill fra befolkningen.
- Innføre bydelsutvalg, og utvikle den politiske organiseringen på bydelsnivå, for å involvere enkeltpersoner, lag og foreninger på en bedre måte enn i dag.
- Videreføre samarbeidet med stiftelser og organisasjoner, som eksempelvis Raftostiftelsen og Lenken.
- At Bergen kommune skal ivareta og utvikle samarbeidet med Ungdomsrådet, Eldrerådet, Ruspolitisk råd og Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne.

165

166

2. Oppvekst

167

168

169

170

171

172

173

En god oppvekst varer livet ut, og derfor må vi starte med de minste. Arbeiderpartiet jobber for et samfunn der alle har like muligheter til å lykkes i livet, uavhengig av foreldres økonomi og utdanning. Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være en barnevennlig by. Vi skal tilby barnehageplass fra fylte ett år, og sørge for skoler med gode læringsmiljø der alle barn og unge trives, og får utviklet sine talenter. I tillegg vil vi **utvide gratis SFO til også å gjelde for 2. klassingene**, et enkelt måltid til alle ungdomsskoleelever og aktivitetskort til byens barn og unge. Vårt mål er å gi alle like gode muligheter til en innholdsrik og trygg oppvekst.

174

175

176

177

178

Å ha venner, og å være trygg, er viktig for alle, og ikke minst for barn og unge. Arbeiderpartiet vil derfor sørge for **flere gode møteplasser ved å åpne skoler etter skoletid og etablere** flere ungdomsklubber i byen vår. I Bergen vokser for mange barn opp i fattigdom. Arbeiderpartiet vil styrke skolen sin evne til å utjevne sosiale forskjeller. Vi vil gi skolene, og særlig i levekårsområder, større rom til å følge opp elevene.

179

180

En trygg start på livet

181

182

183

184

Familier i Bergen fortjener barnehageplass der de bor, når de trenger det. Det gjør hverdagslogistikken enklere, og sikrer at barn kan begynne på skolen med venner fra barnehagen. Derfor vil Arbeiderpartiet vurdere en lokal rett til barnehageplass fra fylte ett år, og arbeide videre for at alle skal få barnehageplass i nærområdet sitt.

185

186

187

188

Barn skal oppleve barnehagen som et trygt sted som gir rom for lek, vennskap og læring. Derfor er det viktig at det er nok voksne med relevant utdanning og fagkompetanse. Arbeiderpartiet har etablert en egen bemanningsenhet med faste, heltidsansatte vikarer, **som gir både trygghet for fast jobb** og flere kjente voksne for barna.

189

190

191

192

193

194

195

196

Arbeiderpartiet mener at fellesskapets penger skal komme barna til gode. Derfor arbeider vi for at kommunene kan stille krav om kvalitet og bemanning i private barnehager. Vi ønsker et mangfold av barnehager og et godt samarbeid med **de kommersielle og ideelle barnehagene**. Vi har et felles mål om å sikre barnehageplass **der folk bor**. Samtidig er det kommunen som har ansvar for å gi barn barnehageplass, noe som kan være utfordrende hvis private barnehager legges ned. Vi vil øke den kommunale andelen ved å bygge flere kommunale barnehager og vurdere å kjøpe private barnehager som står i fare for å legges ned, eller skal selges, i deler av byen vi trenger flere barnehageplasser.

197

198

Åpne barnehager er viktige arenaer for integrering og for å bli kjent i nærmiljøet. Arbeiderpartiet vil fortsette å sørge for at disse sikres gode driftstilskudd.

199

Arbeiderpartiet vil:

200

201

- Bygge og pusse opp barnehager og uteområder.
- At alle skal få tilbud om barnehageplass i sitt nærmiljø.

- 202 • Tilby alle barn barnehageplass den måneden de fyller 1 år.
- 203 • Fortsette å øke den kommunale andelen barnehager for å kunne gi tilbud i nærmiljøet.
- 204 • Jobbe for at ingen skal betale for mer enn to barn samlet i SFO og barnehage, og utvide
- 205 rabattordningen fra og med barn nummer to.
- 206 • Følge pedagog- og bemanningsnormen. Ansatte i barnehagen bør enten være pedagoger eller
- 207 fagarbeidere. Medarbeidere uten formalkompetanse skal få tilbud om å ta fagbrev.
- 208 • Utvide prøveprosjekt med økt grunnbemanning i barnehager for å redusere vikarbehovet.
- 209

210 Et godt SFO-tilbud for alle

211 Arbeiderpartiet mener at SFO burde være gratis og tilgjengelig for alle, også utover 1. trinn.

212 Foreldres økonomi bør ikke hindre barns mulighet til å delta i fellesskapet til SFO. For å sikre at flere

213 kan delta, ønsker vi å videreføre gratis SFO for 1. klasse, og gjøre SFO for 2. trinn gradvis billigere, og

214 på sikt, gratis i Bergen. I tillegg vil vi gjøre det billigere å ha flere barn i barnehagen og SFO. Vi vil

215 fortsette arbeidet med å heve kvaliteten i SFO gjennom fysisk aktivitet, kultur, koding, mat og tid til

216 den frie leken.

217

218

219 Arbeiderpartiet mener at hovedregel skal være hele stillinger. Vi vil derfor at fagarbeidere skal få

220 tilbud om hele, faste stillinger, blant annet gjennom å kombinere arbeid i SFO med arbeid i skolen på

221 dagtid, eller i ungdomsklubber på ettermiddagstid.

222

223 **Arbeiderpartiet vil:**

- 224
- 225 • Sørge for mer fysisk aktivitet inn i SFO og er positive til samarbeid med lokale idrettslag,
- 226 legge til rette for kunst- og kulturaktiviteter og sikre gode rammer for Kulturkarusellen.
- 227 • Videreføre ordningen med gratis måltid, hvor vi prioriterer de minste barna.
- 228 • Videreføre gratis SFO til barn med særskilte behov.
- 229 • At SFO fortsatt skal være gratis for 1.klassinger og arbeide for at SFO for 2. klassinger blir
- 230 gradvis billigere, og på sikt, gratis i Bergen.
- 231 • Gi assistenter i SFO mulighet til å ta fagbrev, og gi fagarbeidere i SFO tilbud om hele
- 232 stillinger. Det skal også tilrettelegges for at fagarbeidere i SFO kan ta relevant
- 233 fagskoleutdanning.
- 234
- 235

236 Kunnskap og trivsel i skolen

237

238 Arbeiderpartiet har ambisjoner på vegne av alle barn. Grunnskolen skal ha et bredt og

239 allmenndannende faglig ståsted, som vektlegger faglige kunnskaper og ferdigheter, så vel som

240 elevenes evne til kritisk refleksjon, sosiale ferdigheter og personlige utvikling. Elevene skal følges

241 opp, få medvirke og få tydelige tilbakemeldinger gjennom hele skoleløpet. Vi er positive til

242 hjemmeleksefrie skoler, og vil legge til rette for at leksene kan gjøres på skolen. Det vil bidra til at

243 flere elever får muligheten til å mestre leksene, uavhengig av foreldrenes ressurser.

244 For Arbeiderpartiet er det avgjørende at alle elever lærer de grunnleggende lese-, skrive-, og
245 regneferdigheter tidlig. Det er grunnleggende ferdigheter som er nødvendig som samfunnsborger,
246 uavhengig av yrkesvalg. Elever er forskjellige og har ulik inngang til læring. Arbeiderpartiet vil derfor
247 styrke de estetiske og praktiske fagene. For å redusere frafall i videregående opplæring og at
248 ungdom har et godt grunnlag for valg av utdanning, er det behov for å styrke innholdet i
249 livsmestringsfaget og rådgivningstjenesten. De siste årene har vi ansatt miljøarbeidere på flere
250 skoler som har bidratt til å øke trivselen og forebygge mobbing og utenforskap. Arbeiderpartiet vil
251 ansette miljøarbeidere ved alle skoler i Bergen.

252 Læreren er den viktigste suksessfaktoren i skolen. Læreren skal ha tid til å konsentrere seg om det
253 faglige og pedagogiske arbeidet for at alle elevene skal trives og lykkes på skolen. I tillegg mener
254 Arbeiderpartiet vil at tildelingssmodellen, og ledelsesmodellen ved skolene, bør evalueres for å se
255 hvordan vi kan sikre lærerne mer tid med elevene, og samtidig bidrar til at skolene drives på en god
256 måte. Vi vil jobbe for å rekruttere flere til læreryrket og arbeide aktivt for at det skal være attraktivt
257 å være nyutdannet lærer i Bergen. Samtidig er det for mange med lærerutdanning som ikke arbeider
258 som lærer. Det er en negativ utvikling Arbeiderpartiet vil jobbe for å snu gjennom en egen plan for
259 rekruttering til læreryrket. I samarbeid med de ansattes organisasjoner vil vi se på hvordan det
260 avsettes tid til kontaktlæreroppfølging, og til for- og etterarbeid med undervisningsfag.

261 Gode skolebygg er en viktig forutsetning for gode læringsmiljø. Arbeiderpartiet vil fortsette å
262 prioritere vedlikehold, og bygge nye skoler for at alle barn skal ha et godt fysisk læringsmiljø. De
263 neste årene vil bli blant annet pusset opp/bygges ny Garnes ungdomsskole med tilhørende
264 svømmebasseng, Slettebakken skole, Loddefjord skole, Minde skole og idrettshall, Rolland skole,
265 Søreide skole og Ytre Arna skole. Nye og rehabiliterte skoler skal tilrettelegges for at nærmiljøet og
266 organisasjoner kan bruke skolene utenom skoletid. For å ha et godt faglig grunnlag for utforming av
267 nye og oppussede skolebygg, ønsker Arbeiderpartiet mer forskning på fleksible læringsarealer.

268
269 Digital kompetanse og evne til kritisk tenkning er sentrale ferdigheter for barns læring og utdanning.
270 Vi vil at barn og unge i Bergen skal utvikle en god og kritisk digital kompetanse. Derfor vil vi fortsette
271 satsingen på digital infrastruktur i skolene og gi alle elever sin chromebook. Samtidig må vi sikre at
272 skolene kan kjøpe inn tradisjonelle læremidler. Arbeiderpartiets mål er at alle skoler skal kunne sikre
273 elevene nye, fysiske lærebøker i alle fag.

274 Fellesskapet og det offentlige har et særlig ansvar for å fremme positive holdninger til seksualitet, og
275 bidra til å hindre diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Vi
276 vil at barn og unge skal få mer og bedre seksualitetsundervisning. Å lære om egne grenser, og om
277 kritisk bruk av sosiale medier, kan forhindre diskriminering, overgrep og overtramp.

278 Bekymringsfullt skolefravær er en stadig større utfordring - ikke bare for det enkelte barn og deres
279 familie, men også for samfunnet som helhet. Arbeiderpartiet vil lytte til foreldre, lærere og
280 forskningsmiljøer for å være i front på effektive tiltak for å hjelpe, og støtte, de barna som trenger
281 det.

282
283 Bergen er en kystkommune, og gode svømmeferdigheter er livsviktig. Unge bergensere har gode
284 resultater ved endt svømmeopplæring, og vi er stolte over opplæringsprogrammet "Svøm Bergen".
285 Vi vil se på muligheten for å utvide svømmeopplæringen i barneskolen, og samarbeide med
286 Redningsselskapet om svømmeopplæring for 9. trinn. I tillegg vil vi vurdere om det kan innføres
287 svømmeopplæring i sjø for ungdomsskoleelever.

288 **Arbeiderpartiet vil:**

- 289 • Sørge for at alle barn og unge opplever skolen som et trygt sted for læring, mestring og
- 290 vennskap.
- 291 • Sikre at alle elever kan lese, skrive, regne og styrke opplæring i estetiske og praktiske fag.
- 292 • Være positive til leksefrie skoler, og legge til rette for at leksene kan gjøres på skolen.
- 293 • Ansette miljøarbeidere på alle skoler.
- 294 • Støtte regjeringens ambisjoner om en tillitsreform og arbeide målrettet med å endre både
- 295 regler og kultur for ledelse og styring av skolene. Lærerne må gis større rom til å være
- 296 pedagoger og ikke byråkrater.
- 297 • Dempe kravene til rapportering i skolen og invitere lærerne inn til å komme med forslag til
- 298 forbedringer.
- 299 • Bygge, og pusse opp, skoler, slik at alle barn kan gå på helsevern godkjente skoler med gode
- 300 rom for praktisk-estetiske fag.
- 301 • Jobbe for uteområder med mindre plast og mer naturlige materialer.
- 302 • Legge til rette for at skoler og barnehager kan brukes av ungdommer, nærmiljøet og frivillige
- 303 på ettermiddag og kveld.
- 304 • Ansette flere helsesykepleiere, med mål om å ha én tilgjengelig for elever hver dag.
- 305 • Forbedre svømmeopplæring og se på muligheten for opplæring i sjø for elever i
- 306 ungdomsskolen.
- 307 • Styrke kommunens bemanningstjenester for å ha faste vikarer i hele stillinger, og vurdere å
- 308 inkludere lærere i bemanningstjenesten.
- 309 • Sikre at elever med stort fravær følges opp av skolen; også de med godkjent fravær.
- 310 • Gjennomgå årsakene til fravær i bergensskolen
- 311 • At kommunen skal ha særlig fokus på å avdekke tidlig i skoleløpet elever med skrive, lese- og
- 312 konsentrasjonsvansker, uavhengig av prestasjonsnivå på skolen.
- 313 • Støtte fritidstilbud for elvene i mellomtrinnet hvor skole og frivillighet samarbeider. Slik som
- 314 for eksempel LIM-prosjektet (Lekser-Idrett-Mat)
- 315

316 En trygg ungdomstid

- 317
- 318 Pandemien har vist oss hvor sårbare elever er for ensomhet og psykisk uhelse. Særlig ungdomstiden
- 319 kan være krevende for mange. Arbeiderpartiet mener vi må styrke laget rundt barn og unge, og
- 320 legge til rette for at alle får hjelp når de trenger det. Derfor vil vi etablere flere UngArena ,og bygge
- 321 ut Rask Psykisk helsehjelp i alle bydeler. For å gjøre overgangen fra grunnskole til ungdomsskole
- 322 tryggere, bør alle ungdomsskoler ha «bli kjent» arrangement ved oppstart for 8. trinnet. I tillegg er
- 323 det viktig for oss å styrke samhandlingen mellom skolene i overgangen mellom ungdomsskole og
- 324 videregående.
- 325
- 326 En av fem elever spiser ikke frokost. Mat påvirker barns helse og læring. Barn og unge som spiser
- 327 frokost gjør det bedre på skolen. Arbeiderpartiet vil derfor innføre et enkelt måltid i ungdomsskolen.
- 328
- 329 Helsestasjon for ungdom er en viktig helsetjeneste, men blir i dag først og fremst brukt av jenter.
- 330 Arbeiderpartiet ønsker derfor å ansette flere menn på helsestasjonene. Sosiale medier har stor
- 331 innvirkning på barn og unges hverdag. Derfor må barn møtes med høy kompetanse på dette feltet i
- 332 skole og helsetjeneste. For å lykkes med behandlingen av psykiske lidelser må helsetjenestene blir
- 333 mer brukervennlig, og organiseres bedre på tvers av avdelinger og sektorer. Alle som trenger det, må
- 334 få rask behandling.
- 335

I dag får jenter mellom 16 og 22 år dekket hele, eller deler av, prisen på prevensjon. I Bergen har vi også innført gratis prevensjon for jenter under 16 år. Arbeiderpartiet vil videreføre dette for å bidra til en tryggere seksuell helse for ungdommer i byen vår. Arbeiderpartiet vil at kommunen, fylkeskommunen og politiet skal samarbeide **tettere** for å forebygge den negative utviklingen vi ser i enkelte ungdomsmiljøer. Vi skal jobbe sammen med skolene, idretten og frivillige organisasjoner for å forhindre at ungdommer faller utenfor.

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke samhandlingen i overgangen mellom barneskolen og ungdomsskolen, samt ungdomsskolen og videregående, spesielt knyttet til spesialpedagogiske arbeidet.
- Styrke skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom, UngArena og Rask psykisk helsehjelp slik at barn og unge får rett hjelp til rett tid.
- **Styrke samhandling og overgang mellom BUP og DPS**
- Innføre et gratis enkelt skolemåltid i løpet av skoledagen på ungdomsskolen.
- Videreføre gratis prevensjon for jenter under 16 år og tilgang på bind og tamponger i ungdomsskolen.
- Gjennomføre et prøveprosjekt med skolestart senere på morgenen for ungdomsskoleelever.
- Arbeide for at **Barne- og ungdomspsykiatri poliklinikk (BUP)** får økt kompetanse rundt spiseforstyrrelser og andre sykdommer som har økt under pandemien, kortere ventetid og et tryggere miljø for ungdommer.
- Ha sosiale arenaer for ungdom mellom 13-25 år i alle bydeler, slik som eksempelvis fellesverket i regi av Røde Kors, og kommunale ungdomsklubber.
- **Kommunen skal sammen med fylkeskommunen jobbe for å sikre russett et trygt oppholdssted under russettiden med avstand fra naboer.**

Tilpasset opplæring for alle

Alle barn har rett på tilpasset opplæring, og til å få stimulerende faglige utfordringer **ut ifra sine evner og forutsetninger**. Arbeiderpartiet mener at skolene må bli bedre til å tilrettelegge undervisningen etter hver enkelt elevs evner og forutsetninger, og at innsatsen må settes inn tidlig. Samarbeidet mellom barnehager og skoler må styrkes for å gjøre overgangene lettere, **og fange opp tidligere de ungene som har utfordringer**. Dette gjelder også de barna som har spesielle evner og talent innenfor et fag eller felt. **Foreldre og foresatte skal oppleve at deres bekymringer blir tatt på alvor.**

Arbeiderpartiet vil jobbe for at den spesialpedagogiske hjelpen er organisert på en slik måte at barn og unge føler tilhørighet til fellesskapet. I dag må mange vente for lenge på å få bistand fra de spesialpedagogiske sentrene (PPT). Vi vil redusere ventetiden og sikre at barnehagene og skolene har kompetanse og **ressurser** til å hjelpe elevene så tidlig som mulig. Vi vil i tillegg jobbe for å styrke Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) slik at flere elever og lærere kan dra nytte av deres kompetanse.

I Bergen har vi Tveiterås skole for elever med store lærevansker eller utviklingshemninger. Arbeiderpartiet er opptatt av at både Tveiterås, og de forsterkede avdelingene på andre skoler, skal kunne gi gode, likeverdige tilbud til elever med behov for et helhetlig spesialpedagogisk tilbud. Vi vil vurdere å utvide antall plasser ved de forsterkede avdelinger for å gi flest mulig barn et tilbud i sin bydel.

Arbeiderpartiet vil:

- Tilrettelegge for at alle elever får tilpasset opplæring. Skolene må gis økonomisk handlingsrom til å kunne styrke laget rundt elever med behov for tettere oppfølging.
- Videreføre muligheten til å kombinere ulike opplæringsløp og ta fag på høyere nivå, samtidig som sosial kompetanse og utvikling i aktive læringsfellesskap ivaretas.
- Videreutvikle Tveiterås og de forsterkede avdelingene, og vurdere å opprette flere plasser for barn med behov for et helhetlig spesialpedagogisk tilbud.
- Sikre alle elever tilpasset opplæring i et mangfoldig og inkluderende felleskap.
- Sørge for en hurtigere saksbehandling for elever med behov for spesialundervisning.
- Styrke de spesialpedagogiske sentrenene og Bergen kompetansesenter for læringsmiljø.

3. Helse

En god helse legger grunnlaget for god livskvalitet. Derfor er helse like viktig for folk i alle aldre. Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være en by der alle innbyggerne skal føle seg trygge på at de får god og riktig helsehjelp når de trenger det. Derfor må vi sørge for å opprettholde og videreutvikle et bredt og mangfoldig helsetilbud. Dette inkluderer gode sykehjem med plass til de som trenger det og nok ansatte til å ta godt vare på alle, en god hjemmetjeneste som gjør det trygt og godt for eldre som ønsker å bo hjemme, et tilbud innenfor psykisk helse som favner folk i alle aldre og livssituasjoner, og et godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Arbeiderpartiet vil også gjøre det vi kan for å sikre et bedre og mer forutsigbart fastlegetilbud i byen vår. Innenfor helse gjelder prinsippet at det er langt lettere å forebygge, enn å reparere. Derfor vil vi gjennomgående vektlegge forebyggende tiltak i helsetilbudet.

Aktiv hele livet

Å ha god helse er mer enn å ikke være syk. Det handler om å ha et godt liv. Vi trenger alle noen å dele hverdagen med, å gjøre ting vi synes er gøy og å være aktive. Det beste virkemiddelet i møte med de nye helseutfordringene, er forebygging. Det gir helsegevinst for den enkelte, og sørger for at små utfordringer ikke vokser.

Et godt liv handler ofte om å ha gode mennesker rundt seg. Ensomhet er en av de store helseutfordringene i Norge, og kan føre til sykdom, depresjon og stress. Arbeiderpartiet ønsker å legge til rette for gode og inkluderende møteplasser, både i offentlig og ideell regi. Vi ønsker å bidra til samarbeid med frivillige organisasjoner, og frivillige ildsjeler, om offentlige tilbud som reduserer ensomhet i alle aldersgrupper.

Arbeiderpartiet vil:

- At Bergen skal være en aldersvennlig kommune.
- Skape leke- og møteplasser som inviterer til fysisk aktivitet og gode møter på tvers av generasjoner.
- Styrke kommunens Frisklivssentral, og jobbe for liknende tilbud i bydelene.
- Jobbe for å etablere Aktivitetshus for pensjonister.

425 Forebygge psykiske helseplager

426 Psykisk helse er like viktig som fysisk helse. Forebygging av psykiske plager begynner med et
427 samfunn der alle blir sett, og får delta. Allikevel opplever mange at livet kan bli krevende i perioder.
428 Vi må trappe opp forebyggingen av psykiske helseplager, og sikre at det blir lettere å få hjelp når
429 slike plager oppstår. For mennesker med psykiske helseplager er det helt avgjørende å få hjelp der
430 de er, om det er på skolen, på et sykehjem eller på en arbeidsplass.

431 Korona-pandemien har bidratt til økende psykiske helseproblemer blant befolkningen, men
432 utfordringene var også økende før pandemien. Vi ønsker et løft for psykisk helse med fokus på
433 forebygging og behandling.

434 Noe av det viktigste er gode og lett tilgjengelige lavterskeltilbud, spesielt for de unge.
435 Arbeiderpartiet vil utvide tilbudet "Rask psykisk helsehjelp" til alle bydelene. I tillegg bør alderen
436 senkes fra 18 til 16 år, slik at flest mulig kan benytte seg av tilbudet. Ung Arena er en viktig lavterskel
437 møteplass for unge, der de kan få hjelp, og noen å snakke med. Vi ønsker at enda flere unge skal få
438 benytte seg av dette tilbudet, og vil derfor utvide Ung Arena til alle bydeler, men først til Åsane og
439 Laksevåg.

440 Arbeiderpartiet vil:

- 441 ● Utvide tilbudet "Rask psykisk helsehjelp" til alle bydelene. Senke alderen fra 18 til 16 år, slik
442 at enda flere får benyttet seg av tilbudet.
- 443 ● Utvide Ung Arena til hver bydel, men først i Åsane og Laksevåg.
- 444 ● Sørge for flere offentlige psykologer.
- 445 ● At helsetilbud i byen vår skal være lett tilgjengelig for studenter.
- 446 ● Styrke samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten slik at
447 pasienter opplever å bli ivaretatt og får god og rett behandling.

448 En aktiv og trygg alderdom

449 Vi lever lengre i Norge. Den eldre delen av befolkningen er en ressurs og berikelse for samfunnet. De
450 fleste eldre er friske, og deltar i samfunnet på lik linje med andre. Når behovet for helsehjelp
451 oppstår, skal også de eldre være trygg på at tjenestene er gode, og at de får den hjelpen de trenger.
452 Arbeiderpartiet mener velferdstjenester skal drives av det offentlige eller av ideelle aktører. Vi vil
453 ikke legge til rette for privatisering av helsetilbudet. Vi vil ha offentlige velferdstjenester som er
454 tilgjengelig for alle, og sikrer gode vilkår for de ansatte.

455 Det å være eldre skal innebære mer enn å bli tatt vare på. Det skal være en tid preget av livskvalitet,
456 mestring og nye muligheter for å utfolde seg i samfunnet og i nærmiljøet. Vi vil se på nye boformer
457 som for eksempel «seniorkollektiv» der eldre bor i felleskap med andre eldre, og kan være
458 hverandres hjelpere i hverdagen. Selv om helsen blir dårligere, skal langt flere eldre kunne bo og
459 trives hjemme, med hjelp fra flinke fagfolk. Det hjemmebaserte tilbudet skal utvikles gjennom bedre
460 organisering og forbedring av tillitsreformen. Målet vårt er at den enkelte skal ha færre
461 enkeltpersoner å forholde seg til i eldreomsorgen. Kommunens bemanningssenter, med fast ansatte
462 vikarer, spiller en viktig rolle for å gjennomføre dette. Det bidrar til trygghet og forutsigbarhet for
463 både eldre og tjenestene.

464 Uansett hvilken fase av livet man er i, er god mat og drikke viktig for trivsel og velvære. Både
465 mennesker som bor hjemme og på sykehjem skal få trygge og gode måltider. Vi vil sikre mer
466 kunnskap om matglede og kosthold blant kommunens ansatte.

467 Arbeiderpartiet vil bygge ut og utvikle sykehjemmene i kommunen slik at man får plass når man
468 trenger det. Mange lever sine siste år på sykehjem, og det er viktig at sykehjemmene våre er gode
469 hjem. Vi vil sørge for at menneskene som bor der sikres god livskvalitet og toleranse for ulike
470 kjønnsidentiteter og legninger, kulturelle bakgrunner, religioner og livssyn.

471 Det er fellesskapet sitt ansvar å stille opp for de som trenger det. Kommunen skal sørge for gode
472 tilbud til personer med ulikt sykdomsbilde eller livssituasjoner, eksempelvis yngre, personer med
473 nedsatt funksjonsevne, personer med utviklingshemming og mennesker som lever med
474 rusutfordringer.

475 Ingen skal måtte dø alene. Derfor vil vi sikre tilstrekkelig kompetanse innen ulike typer lindrende
476 behandling, ressurser til fast vakt for døende, og innføre tilbud om våketjeneste. Vi vil også styrke
477 korttidstilbudet ved sykehjemmene, og gi flere avlastningstilbud i bydelene.

478 Velferdsteknologi bidrar til at eldre og deres pårørende mestrer hverdagen bedre. Vi vil sikre at
479 Bergen fortsatt skal være en foregangskommune i utvikling, bruk og kompetanse innen
480 velferdsteknologi. Eldre uten digital kompetanse skal tilbys opplæring eller hjelp.

481 **Arbeiderpartiet vil:**

- 482 • Legge til rette for at flere eldre og pleietrengende skal kunne bo i eget hjem eller i et
483 fellesskap med andre eldre.
- 484 • Ha et mer fleksibelt avlastnings- og aktivitetstilbud, blant annet gjennom et samarbeid med
485 kulturinstitusjonene om aktiviteter på dagtid. Det må sørges for et transporttilbud for
486 hjemmeboende eldre slik at de kan delta i det pulserende livet utenom hjemmet.
- 487 • Samarbeide med fastlegene i Bergen for å legge til rette for at flere kan tilbringe den siste
488 tiden i egen bolig
- 489 • Styrke bemanningen i hjemmetjenesten og på sykehjemmene for å gi de eldre et bedre
490 tilbud og de ansatte en bedre arbeidshverdag.
- 491 • Sørge for at antall heldags rehabiliteringsplasser tilpasses behovet også for eldre.
- 492 • Øke antall sykehjemsplasser med nybygg og oppgradering av eksisterende og videreføre
493 samarbeid med ideelle. Vi vil prioritere å bygge Midtbygda, Slettemarken, Frieda Fasmer
494 sykehjem.
- 495 • Utvide ordningen med sommerjobb for ungdom på kommunale sykehjem.
- 496 • Sikre at alle sykehjem har aktivitets- og frivillighetskoordinator som kan være et bindeledd
497 mellom kultur- og organisasjonslivet og beboerne på sykehjemmet.
- 498 • Gjøre det økonomisk mulig for sykehjemmene å prioritere velferdstiltak og kulturopplevelser
499 for beboerne.
- 500 • Bruke musikkterapeuter på sykehjemmene.
- 501 • Ansette lærlinger i faget ernæringskikk.
- 502 • Etablere flere boliger til innbyggere med store rus- og psykiatriutfordringer.
- 503 • Jobbe aktivt for å rekruttere nok helsepersonell.
- 504

505 **En ny retning for demensomsorgen**

506 Demens er en folkesykdom som kan ramme eldre, men også de som er midt i livet. Vi vet at i takt
507 med at levealdren øker, øker også antall personer med demens. Vi vil jobbe for at personer som får
508 en demensdiagnose kommer tidlig i kontakt med hjelpeapparatet.

509 Vi ønsker et dagaktivitetstilbud for hjemmeboende eldre som er tilpasset den enkelte. Vi vil legge til
510 rette for at du kan være med å forme din egen hverdag, og sikre at du får variasjon i aktivitetene du
511 er med på. Du skal få fortelle hva som er viktig for deg.

512 Fellesaktiviteter med andre eldre i et aktivitetssenter passer ikke for alle. Derfor vil vi gjennomføre
513 en forsøksordning med et ambulerende team som kan gi oppfølging i hjemmet til personer med
514 demens som ikke kan nyttiggjøre seg av en ordinær aktivitetssenterplass.

515 Vi vil utvide støttekontaktilbudet til eldre, og ha et høyere fokus på faglighet i tjenesten.
516 Støttekontakter til personer med demensdiagnose skal gjennomføre kurs og opplæring innen
517 demenssykdom.

518 Arbeiderpartiet vil:

- 519 • Tilby personer som har fått en demensdiagnose en kontaktperson i kommunen.
- 520 • Sikre alle personer med demenssykdommer et dagtilbud der også pårørende er velkommen.
- 521 • Etablere større aktivitetssentre for hjemmeboende eldre der både eldre og ansatte får et
522 større miljø.
- 523 • Gjennomføre en forsøksordning med et ambulerende team som gir oppfølging i hjemmet til
524 personer med demens med særskilte behov.
- 525 • Ha egne musikkterapeuter for eldre som bor hjemme og på sykehjem.
- 526 • Gjøre Bergen til en demensvennlig kommune der helsepersonell har tilstrekkelig opplæring
527 til å møte et økende antall med demenssykdommer i Bergen.

528 Tjenester til personer med ulik funksjonsevne

529 Personer med nedsatt funksjonsevne, og mennesker med utviklingshemming, møter fortsatt
530 barrierer som hindrer like muligheter til aktivitet og deltakelse. Derfor skal Bergen kommune legge
531 til grunn kompetanse, kvalitet og rettssikkerhet i sine tilbud.

532 En av de største barrierene for mange mennesker med utviklingshemming og/eller
533 funksjonshemninger, er mangel på egnede boliger og jobb. Derfor har vi vedtatt Boligløftet.
534 Boligløftet skal fjerne køen for de personene som står på venteliste for bolig og plass i bofellesskap i
535 Bergen.

536 Vi mener at tjenestene til personer med nedsatt funksjonsevne og mennesker med
537 utviklingshemming bør gis av kommunen, eller ideelle organisasjoner, ikke kommersielle bedrifter.
538 Dette gir bedre tjenester til brukerne.

539 Arbeiderpartiet vil:

- 540 • Skaffe bolig til alle med funksjons- og/eller utviklingshemming som har behov for det, og ut
541 fra et ønske om at ingen skal føle seg ensomme.
- 542 • Legge til rette for at personer med utviklingshemming får tilpassede aktivitetstilbud som
543 dagsenter, ulike former for vernede arbeidsplasser eller individuelle tilbud.
- 544 • Bygge ut, og sikre, dag- og aktivitetstilbudet for barn og unge, og legge til rette for flere varig
545 tilrettelagte arbeidstilbud for personer med utviklingshemming.
- 546 • Ivareta reell medbestemmelse over egen hverdag for beboere som trenger offentlig bistand
547 for å mestre hverdagen.
- 548 • Kommunen skal aktivt legge til rette for å ansette flere med redusert arbeidsevne.

549 Satsing på kvinnehelse

550 For å sikre likeverdige helsetjenester for kvinner og menn er vi nødt til å prioritere kvinnehelse.
551 Kvinner lever lengre, men opplever mer sykdom. Kvinner har mer angst, depresjoner og kroniske
552 lidelser enn menn, og er overrepresenterte i statistikken over langtidssykemelde og uføre.
553 Arbeiderpartiet vil aktivt jobbe for å styrke kompetansen om kvinnehelse i den kommunale
554 helsetjenesten.

555 Arbeiderpartiet vil:

- 556 • Jobbe for at «Senter for hjertesykdom hos kvinner» i Bergen videreføres med offentlig
557 tilskudd.
- 558 • Styrke det nye Kvinnehelsehuset i Bergen.
- 559 • Økte offentlige bevilgninger til forskning og mer kunnskap på kvinnehelse.
- 560 • jobbe for at det opprettes et, eller flere, nasjonale kompetanse-, kunnskaps- og
561 behandlingssentre for alvorlig endometriose og adenomyose.

- 562 • Stille krav om en verdig barselomsorg med et tilbud på den fødendes premisser.

563 Flere fastleger

564 Fastlegene er helt sentrale i den kommunale helsetjenesten. Å kjenne fastlegen sin kan redusere
565 faren for alvorlig sykdom og død. Vi står midt i en varslet fastlegekrise, og det er for få fastleger i
566 store deler av landet, også i Bergen.

567 Vi ønsker en sterk, offentlig kommunehelsetjeneste. Vi vil beholde den gode kompetansen vi
568 allerede har, og i tillegg ansette flere fastleger i kommunehelsetjenesten.

569 Det er viktig at Bergen tar ansvar for rekrutteringen av nye fastleger gjennom offentlige
570 utdanningsstillinger (LIS).

571 Arbeiderpartiet vil:

- 572 • Jobbe for bedre rammebetingelser, og tilrettelegging av arbeidsforhold, i samarbeid med
573 fastlegene.
- 574 • Ansette flere fastlønnede leger i kommunehelsetjenesten.
- 575 • Styrke fastlegeordningen ved å sørge for sosiale ordninger for avspasering, mulighet for å
576 være hjemme med sykt barn og innføre en ordning med vikarer/avløsere ved sykdom.
- 577 • Tilstrebe at fastlegene har kortere pasientlister og mer regulert arbeid.
- 578 • Se på løsninger for å redusere kontorarbeid for legene, som kan utføres av andre.
- 579 • Ha gode og attraktive ordninger for faglig utvikling og spesialisering.
- 580 • Jobbe for at vaktene på legevakten er en del av ordinær arbeidstid for fastlegene.

581 4. En rettferdig by

582 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være en rettferdig by med små forskjeller, hvor alle har mulighet til
583 å leve gode liv. Du skal ha like muligheter til å lykkes, uansett hvor i byen du vokser opp og hvem
584 foreldrene dine er. Områdesatsingen har bidratt til å utjevne forskjeller, og vi vil fortsette å styrke
585 oppvekstvilkårene til barn og unge, og få flere i arbeid. Vårt mål er et rettferdig Bergen der vår
586 politikk bidrar til å redusere forskjeller, øke tryggheten og redusere fattigdommen.

587 Bergen er en by der alle skal leve gode liv frie for diskriminering, trusler og rasisme. Arbeiderpartiet
588 mener at mangfold er en berikelse. Vi vet at det finnes bergensere som ikke tør, eller kan, være åpne
589 om sin legning. Vi vil øke støtten til Regnbuedagene og arbeide for at Bergen skal være en by der alle
590 kan være seg selv.

591 Bergen har alltid vært en åpen og internasjonal by. Det har vært med å forme byen til det den er i
592 dag. Bergen skal være en trygg havn for mennesker på flukt, og sørge for at nye Bergensere får gode
593 liv med trygghet, bolig, utdanning og arbeid. Arbeiderpartiet mener papirløse flyktninger bør få rett
594 på helsehjelp i Norge. I Bergen gjør Helsesenteret for papirløse en uvurderlig innsats. Disse skal vi
595 fortsette å støtte.

596 En rettferdig by har blick for alle som oppholder seg i den. Menneskehandel og tvungen prostitusjon
597 skjer også i Bergen. Kvinner med rusutfordringer er særlig utsatt. Arbeiderpartiet vil derfor styrke
598 arbeidet med å avdekke, og hjelpe, ofre for menneskehandel. Vi vil i tillegg arbeide aktivt mot vold i
599 nære relasjoner, og sikre et nytt krisesentertilbud som favner alle grupper. Bedre soningsforhold i
600 fengslene bidrar beviselig til rehabilitering. Soningsforholdene, særlig for kvinner, har et stort
601 forbedringspotensial. Vi vil derfor jobbe for at det etableres et eget kvinnefengsel i Bergen.

602 En trygg by for de minste

603 Alle barn har krav på en trygg oppvekst. Arbeiderpartiet vil sørge for at kommunen klarer å fange
604 opp sårbare barn og familier så tidlig som mulig. Målet vårt er at færre barn og unge blir utsatt for
605 omsorgssvikt. De fleste som får hjelp av barnevernet, får dette gjennom veiledning og hjelp i
606 hjemmet.

607 Vi trenger et sterkt barnevern både for å gi faglig bistand til dem som møter utsatte barn, og for å
608 kunne gi tidlig og rett hjelp til barn og unge som har blitt utsatt for omsorgssvikt. Barns stemme skal
609 bli hørt og vektlagt. Barn som midlertidig ikke kan bo i eget hjem skal få tilbud i egen familie, dersom
610 dette er mulig.

611 Barnevernet er noe av det mest komplekse som kommunen har ansvar for. Arbeiderpartiet mener at
612 oppfølging av barn som er utsatt for omsorgssvikt ikke egner seg for konkurranseutsetting og
613 privatisering. Vi mener derfor at kommunen må videreutvikle kompetansen på barnevern for å sikre
614 at barn og unge får den beste oppfølgingen. Vi ønsker flere medarbeidere i barnevernet med
615 flerkulturell kompetanse. Medarbeiderne i barnevernet er den viktigste ressursen, og
616 Arbeiderpartiet vil styrke etter- og videreutdanningen.

617 Overgangen til et selvstendig liv kan være utfordrende for mange. Arbeiderpartiet vil derfor bedre
618 ettervernet for ungdommer i barnevernet med tett oppfølging i skole, bolig og arbeid.
619 Arbeiderpartiet vil styrke Utekontakten. Utekontakten i Bergen har utviklet en unik kompetanse der
620 de når barn og unge der de oppholder seg, og klarer å fange dem opp tidlig.

621 Arbeiderpartiet vil:

- 622 • Sikre barns rettigheter i møte med barneverntjenesten, og bygge opp tilliten til tjenesten
623 gjennom tett samarbeid med de ansattes organisasjoner.
- 624 • Være garantisten for en kommunal barnevernstjeneste som ser, lytter og følger opp barn og
625 unge som har blitt utsatt for omsorgssvikt.
- 626 • Styrke etter- og videreutdanningen for medarbeidere i barnevernet.
- 627 • Styrke Utekontakten og lignende tilbud som når barn og unge der de er.

628 Et krafttak mot fattigdom

629 Årsakene til fattigdom kan være mange, men ofte skyldes det arbeidsledighet, helseutfordringer,
630 uførhet og eneansvar for barn. Andelen barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt
631 har fortsatt å øke, både nasjonalt og lokalt. I Bergen har denne andelen nå passert 11 %. Forskning
632 viser at barn som vokser opp i fattigdom har færre sjanser i livet enn andre barn. De deltar i færre
633 aktiviteter, og har en økt risiko for å falle fra videregående opplæring. Arbeiderpartiet i Bergen vil
634 kjempe imot denne barnefattigdommen, og vi vil gjøre et krafttak for å løfte så mange som mulig ut
635 av fattigdom. Samtidig som det jobbes med å løfte folk ut av fattigdom, må barn som vokser opp i
636 lavinntektsfamilier sikres så gode vilkår som mulig. Vi ser at barn som vokser opp i fattigdom har
637 dårligere forutsetninger enn andre barn, og får oftere dårligere helse og livskvalitet som voksne.
638 Arbeiderpartiet vil prioritere å få flere unge og sosialhjelpsmottakere i utdanning, arbeid eller
639 aktivitet, bygge flere boliger til vanskeligstilte og utvide områdesatsingen til flere deler av Bergen.

640 Den kommunale sosialtjenesten i NAV har ansvar for de innbyggerne som trenger mest hjelp fra det
641 offentlige for å få kontroll på eget liv. Arbeiderpartiet er derfor opptatt av å styrke sosialtjenesten
642 slik at de kan tilby gode arbeidsrettede tiltak, bistand til å få bolig, gjeldsrådgivning og livsmestring.
643 Ungdom skal prioriteres, og det bør settes inn tiltak tidlig, og helst i samarbeid med ungdomsskole
644 og videregående. For å få det beste ut av det kommunale og statlige apparatet til NAV vil vi, også i
645 samarbeid med de ansattes organisasjoner, vurdere å gå over til en-ledermodell på NAV-kontorene.

646 Vi har de siste årene opprettet BUA-utstyrlager i flere deler av byen, slik at familier, organisasjoner
647 og skoler kan låne gratis idretts- og friluftsutstyr. I samarbeid med frivillige organisasjoner vil vi
648 utvide dette tilbudet til flere steder i Bergen.

649 Arbeiderpartiet vil:

- 650 • At ungdom som står i fare for å slutte på skolen skal fanges tidligere opp, og raskt få
- 651 helhetlige tilpassede tiltak.
- 652 • At unge voksne under 30 år som søker sosialhjelp raskt skal få tilbud om relevant
- 653 kvalifiseringstiltak.
- 654 • At innvandrere som mottar sosialhjelp skal få tilbud om tiltak som kvalifiserer for arbeid,
- 655 herunder norskopplæring for de som har behov for det.
- 656 • Holde barnetrygden utenfor beregning av sosialstønad.
- 657 • Opprette flere steder hvor man kan låne idretts- og friluftsutstyr.
- 658 • Gjennomgå bostøtteordningen med sikte på å gjøre den mer rettferdig.

- 659 • Sørge for at NAV er mer tilgjengelig for innbyggerne, også for de som har lavere digital eller
- 660 språklig kompetanse.

- 661 • Jobbe for et velfungerende overnattingstilbud til fattige tilreisende fra utlandet.

- 662 • Sikre at det fins tilbud om mat til de som trenger det.

663 Områdesatsing og boligbygging

664 Arbeiderpartiet vil videreutvikle Bergen som en mangfoldig og inkluderende by, med utgangspunkt i
665 bydelenes egenart. I Bergen har vi i lang tid hatt betydelige helse- og levekårsforskjeller mellom, og

666 innad i, ulike bydeler. Det krever langsiktig og målrettet arbeid for å endre dette. Gjennom
667 områdesatsingen har vi rustet opp skoler, styrket læringsmiljø og bibliotek. I dialog med nærmiljøet
668 har vi fornyet parker og lekeområder, etablert ungdomsklubber, utviklet egne arbeidstiltak og
669 kulturtiltak. Dette arbeidet vil vi videreføre og utvide fordi alle skal ha de samme mulighetene for et
670 godt liv i Bergen. Vi vil løpende vurdere nye bydeler og områder med tanke på områdesatsing.

671 Å ha sin egen bolig er en forutsetning for et trygt og stabilt liv. Derfor har vi prioritert å skaffe flere
672 boliger til vanskeligstilte- og til utviklingshemmede. Arbeiderpartiet vil bygge kommunale boliger i
673 alle bydeler, og sørge for at familier kan bli boende i sitt nærmiljø. Bergen trenger en boligpolitikk
674 som gjør at flest mulig får muligheten til å eie sin egen bolig. Det er viktig å sikre en jevn bygging av
675 boliger i Bergen. Arbeiderpartiet vil at Bergen kommune skal vurdere å gå inn som deleier i leie-til-
676 eie-prosjekter. Kommunen skal i slike prosjekter gradvis overføre boligen til de som leier den. For at
677 flere førstegangsetablerere og barnefamilier får bedre mulighet til å eie sin egen bolig, vil
678 Arbeiderpartiet arbeide for at unge i etableringsfasen får rett på startlån i Husbanken.

679 **Arbeiderpartiet vil:**

- 680 ● Utvide områdesatsingen til nye områder der det er behov for det.
- 681 ● Øke antall boliger til vanskeligstilte i ulike deler av byen, og spesielt til innbyggere som
682 trenger ekstra bo-oppfølging.
- 683 ● At Husbanken etablerer mer omfattende tilskudd og låneordninger rettet mot
684 levekårsutfordringer, samt at unge i etableringsfasen kommer inn som egen målgruppe i
685 startlansordningen til Husbanken.
- 686 ● Reetablere det regionale Husbankkontoret.
- 687 ● Vurdere mulighetene for å bygge en større andel ikke-kommersielle utleieboliger, spesielt i
688 forbindelse med utvikling av ny områder, eksempelvis Dokken.
- 689 ● Beholde den kommunale bostøtten til beboere i kommunale leiligheter, og vurdere
690 mulighetene for, og effekten av, å utvide ordningen til å gjelde leietakere i det private
691 markedet.
- 692 ● Bygge flere boliger til vanskeligstilte, og jobbe for å fjerne den kommunale boligkøen. -
693 Utvide områdesatsningen til å gjelde flere deler av Bergen
- 694 ● Sørge for at det bygges differensierte boliger i større nybyggsområder, der man tar hensyn
695 til både økonomi, enslige og familier.

696 **En verdig og helsefremmende rusomsorg**

697 Alkohol er det rusmidelet som tar flest liv i Norge. Skadelig rusmiddelbruk, uavhengig av type
698 rusmiddel, er en helseutfordring vi må møte med kunnskap, forskning, erfaringskompetanse og
699 individuell oppfølging. Vi vet at det for den enkelte er viktig med en trygg bolig og meningsfulle
700 aktiviteter. Arbeiderpartiet har stor tro på landets første brukerstyrte aktivitetshus for rusavhengige.
701 Vi har, i samarbeid med brukerorganisasjonene, etablert landets første brukerstyrte aktivitetshus for
702 rusavhengige. Vi vil jobbe for å etablere flere lignende lavterskeltilbud. For oss er det viktig å hjelpe
703 de mest sårbare, ikke straffe dem.

704 Vi ønsker en lokal rusreform for Bergen, og at det skal gjennomføres et pilotprosjekt mellom
705 kommunen og politiet der man vurderer reaksjonsformer og forenklet tilgang til helsehjelp ved
706 pågrepelse for besittelse av narkotika til eget bruk. For at det skal lykkes må behandlingsskapiteten
707 økes.

708 Utekontakten gjør en viktig jobb med å oppsøke ungdommer og bedre deres levekår. Utekontaktene
709 er viktige for å forebygge framtidige rusproblemer, og ta tak i de før det går for langt. Da er det viktig

710 at vi bevilger mer midler til de som driver med rusforebyggende arbeid, og at vi øker bemanningen
711 her. I flere tilfeller har disse gjort en enorm forskjell i unge sine liv på et tidlig stadium.

712 Alle mennesker er ulike, og det er viktig at vi ikke har et «one-size-fits-all-tilbud». Mennesker som
713 ønsker å bli rusfrie skal møtes med et tilrettelagt tilbud hvor mennesket står i fokus. Det er viktig at
714 den enkelte, så langt det lar seg gjøre, får være delaktig i utformingen av tilbudet. Vi vil gjøre
715 overgangen fra rusomsorg til rusfrihet enklere. Det er viktig at vi har et godt og variert tilbud knyttet
716 til behandling, rehabilitering og ettervern til de som trenger det.

717 Arbeiderpartiet vil arbeide sammen med rusmiljøet for å forebygge og forhindre åpne russcener.
718 Mange av løsningene på disse utfordringene finnes blant personer som var, eller er
719 rusmiddelbrukere, og vi er opptatt av å inkludere dem i dette arbeidet. Vi vil vurdere å opprette
720 ytterligere ett brukerrom, samt innføre pant på «puckene» som benyttes til innsamling av
721 brukerutstyr. I tillegg er Arbeiderpartiet positiv til å prøve ut en ordning med rusmiddeltesting i
722 Bergen.

723 **Arbeiderpartiet vil:**

- 724 ● Styrke det rusforebyggende arbeidet, særlig rettet mot ungdom, blant annet ved å ivareta et
725 bredt spekter av fritidsaktiviteter i bydelene og øke bemanningen til utekontaktene og andre
726 som jobber forebyggende med ungdom.
- 727 ● Sikre stabile rammer for organisasjoner som hjelper rusmiddelbrukere og andre som sliter
728 med rus, samt de kommunale tilbudene. Dette for å sikre et godt, variert og tilgjengelig
729 tilbud knyttet til behandling, rehabilitering og ettervern til alle med behov for det.
- 730 ● Styrke brukermedvirkningen i utforming av tjenestene til rusavhengige.
- 731 ● Bidra til at Huset – landets første brukerstyrte aktivitetshus for rusavhengige får utvikle seg
732 videre
- 733 ● Fortsette å inkludere Ruspolitisk råd i utformingen av fremtidens ruspolitikk i Bergen.
- 734 ● Innføre en lokal rusreform for Bergen, frem til en nasjonal rusreform er på plass.
- 735 ● Utrede, og vurdere å innføre, sosialt frikort etter modell fra Danmark.
- 736 ● Vurdere prøveprosjekt med panteordning for «pucker».
- 737 ● Utvide tilbudet om heroinassistert behandling (HAB).
- 738 ● Styrke det gatenære rusarbeidet og utvide oppsøkende team.
- 739 ● Etablere flere brukerrom i tilknytning til utvalgte MO-sentre.
- 740 ● Tilby gratis prevensjon, veiledning og HPV-vaksine til kvinner, og til kvinner som er under
741 rusbehandling.
- 742 ● Bedre tilgangen til tannhelsetjenester for tidligere rusmiddelbrukere med omfattende
743 tannhelseproblemer.

744 **5. Byutvikling**

745 Bergen vokste frem på grunn av sin beliggenhet ved kysten og i nært samspill med et internasjonalt
746 verdenssamfunn, gjennom fiskeri og handel. Stadig flere mennesker ønsker nå å bosette seg i byer,
747 og en by som Bergen slutter aldri å utvikle seg. Byen vår er det naturlige knutepunktet for
748 Vestlandet. Arbeiderpartiet vil styrke Bergen sin regionale rolle basert på bærekraftig sosial-, miljø-
749 og klima utvikling.

750 Nye generasjoner bergensere skal komme inn på boligmarkedet. Barnefamilier må kunne bosette
751 seg i hele byen vår, og det trengs en større variasjon i typer boliger. Politikken må bidra til å skape og
752 opprettholde arbeidsplasser i alle bydeler, ved at næringslivet har gode og forutsigbare vilkår. Vårt
753 mål er å bidra til gode nabolag i hele byen.

754 By i vekst, natur under press

755 Miljø, klima og sosial utjevning skal sette premissene for byutviklingen i Bergen. Utbygging må
756 planlegges slik at de gir gode nabolag for alle, med praktiske løsninger for hverdagen, effektiv
757 kollektivtransport, god estetikk og er universelt tilrettelagt. Vi vil sikre at alle har tilgang på gode
758 grønne områder i hverdagen, og legge til rette for boliger for folk i ulik alder og ulike livssituasjoner.
759 Kommunen skal sikre forutsigbarhet, ta aktivt del i planlegging og bidra til konstruktive løsninger
760 sammen med utbyggere.

761 Arbeiderpartiet stod i 2019 i spissen for en kommuneplan som gir tydelige føringer for fremtidig
762 utvikling. Vi skal ta Bergen inn i fremtiden ved å skape en bedre by for flere, og samtidig ta vare på
763 natur og nabolag.

764 Arbeiderpartiet vil:

- 765 • Fortsette arbeidet med å utvikle Bergen for fremtiden ved å videreføre hovedlinjene i en
766 oppdatert og kunnskapsbasert byutviklingspolitikk.
- 767 • Rullere kommuneplanens samfunnsdel, gjennomgå praksis for å sikre at arealdelen støtter
768 opp om de politiske målene, og styrke kommunens virkemidler.
- 769 • Sikre langsiktige avklaringer om tomter til næringsformål.
- 770 • Sørge for at arealregnskap og kart over viktige naturområder blir gjort juridisk bindende.
- 771 • Sikre gjennomgående kvalitet i all byutvikling og fremme hensyn til både arkitektur og
772 kulturminner.
- 773 • Prioritere utbygging av bybanen slik den er vedtatt og sikre den som et viktig virkemiddel i
774 den fremtidige byutviklingen, og som rygggrad i kollektivtilbudet, gjennom samspill med øvrig
775 kollektivtilbud i regionen.

776 Politikkenes rolle i byutviklingen

777 Arbeiderpartiet står for en trygg og konsekvent linje som gir forutsigbarhet for både utbyggere og
778 innbyggere. Det er en politisk oppgave å finne den rette balansen mellom å stille strenge krav og å
779 legge til rette for utvikling. Byutvikling handler både om lange linjer og overordnede avklaringer,
780 samt å følge med på at målsetningene blir fulgt opp i enkeltsaker. Små saker er store for de det
781 gjelder. Arbeiderpartiet vil ivareta ombudsrollen i byutviklingen og sikre folkevalgt styring.

782 Arbeiderpartiet vil:

- 783 • Styrke demokratiet i byutviklingen ved å legge til rette for medvirkning og engasjement i
784 planprosesser gjennom informasjons- og folkemøter i større planprosesser.
- 785 • Sørge for aktiv politisk dialog med næringsliv og utbyggere for å sikre tidlige avklaringer og
786 gode løsninger.
- 787 • Sikre aktiv politisk dialog med organisasjoner som arbeider med miljø- og naturvern,
788 arkitektur, kulturmiljø og kulturminner.
- 789 • Skjerpe kommunens innsats for å koordinere utbyggerbidrag, og krav om infrastruktur i nye
790 områder.
- 791 • Redusere antall konflikter og klager ved å sørge for at kommunen gir vanlige innbyggere god
792 hjelp og veiledning i forkant av søknader og vedtak.
- 793 • Jobbe for å få bort køene for byggesaker, samt private og offentlige planer i Bergen
794 kommune.

795 Den levende byen

796 Bergen skal ha varierte og mangfoldige bomiljø i hele byen. På grunn av belastningen på natur og
797 klima er det nødvendig å bygge tettere, og å legge det meste av ny bebyggelse i nærheten av
798 kollektivterminaler og langs kollektivtraseene. Dette vil også bidra til mer effektiv logistikk i
799 hverdagen, og gir en mulighet til å skape nye, gode nabolag. Men en slik politikk krever at det stilles
800 krav til kvaliteten i prosjektene. Arkitektur skaper de fysiske rammene for menneskenes sosiale liv.
801 Bergen, med sin unike bygningsarv, trenger både ivaretagelse av kulturarven og en ambisiøs og
802 særpreget samtidsarkitektur. En nyskapende bergensarkitektur bør la seg inspirere av kunstneriske
803 uttrykk og legge klimahensyn til grunn for materialvalg og prioriteringer.

804 Med god tilrettelegging for oppgraderinger og påbygg av eksisterende bygg i borettslag og sameier,
805 kan en få bedre tilpassede boliger for alle grupper, og flere boliger uten at dette går på bekostning
806 av grøntområder.

807 Det er viktig å sikre at tilbud til barn og unge er en obligatorisk del av byutvikling i nye områder.
808 Historisk har vi sett at det i store utbyggingsområder ikke har vært tilstrekkelig tilrettelagt for tilbud
809 til barn og unge. Det er derfor viktig å sikre at tilbud til barn og unge er en obligatorisk del av
810 utbygging av nye områder. Som kommune er dette et krav vi også må stille overfor utbyggere.

811 Arbeiderpartiet vil:

- 812 ● Sikre offentlig styring i byplanleggingen og god samhandling med utbyggere.
- 813 ● Etablere hurtigfil for forslag som er i tråd med overordnede planer.
- 814 ● Sikre videreføring av god bergensk byskikk i nye prosjekter, og stille krav til byform,
815 arkitektur og ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljø for å ta vare på det lokale stedets
816 egenart.
- 817 ● Tilrettelegge for oppgraderinger av bygninger i eksisterende borettslag.
- 818 ● Sikre skog, parker og andre grøntområder også i fortettingsområdene.
- 819 ● Tilrettelegge for gode byrom og møteplasser.
- 820 ● Sørge for at byarkitekt og byantikvar er gode samtalepartnere tidlig i prosessene for
821 utbyggere i planfasen.
- 822 ● At tilbud til barn og unge blir tilstrekkelig ivaretatt i utvikling av nye områder.

823 En helhetlig boligpolitikk for alle

824 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal ha en boligpolitikk som gjør at flere kan kjøpe sin egen bolig. Vi vil
825 se på juridiske, økonomiske og organisatoriske virkemidler, og søke samarbeid med statlige og
826 regionale myndigheter for å styrke kommunens handlingsrom. Bergensregionen utgjør et felles
827 bolig- og arbeidsmarked og trenger en mer helhetlig boligpolitikk. Arbeiderpartiet vil følge opp
828 initiativet Bergen kommune har tatt for å skape et regionalt samarbeid om å bygge flere boliger.

829 Sentrum - og bydelene

830 Arbeiderpartiet ønsker en revitalisering av sentrum med økt folketall og mer aktivitet. Byen skal
831 vokse videre ved at sentrale områder i bydelene også får en fremtidsrettet utvikling med boliger,
832 arbeidsplasser og ny aktivitet. Arbeiderpartiet mener det bør bygges flere boliger i alle bydeler. Vi vil
833 følge opp næringslivet ved å sørge for møteplasser, parker og torg. Dette gjøres blant annet ved å
834 sørge for god byutvikling i transformasjonsområder som Mindemyren, Fyllingsdalen, Storaneset,
835 Nyborg og Dokken.

836 Når Dokken nå skal utvikles får Bergen en helt ny bydel. Den sentrale beliggenheten fordrer at det
837 blir en bydel med stort mangfold og plass til alle. Det må sikres variert boligbebyggelse og
838 eierstruktur som sikrer samhandling mellom mennesker fra ulike samfunnslag. Vi skal sikre en sunn
839 miks mellom boliger, næring og andre formål, slik at det også blir en arena for nye arbeidsplasser.
840 Nye Dokken skal utvikles som en nullutslippsbydel. For at barn og familier skal trives i området vil vi
841 at det skal etableres tilstrekkelig med parker og et idrettsanlegg med fotballbane. Arbeiderpartiet er
842 opptatt av å ivareta det eksisterende nabolaget på Dokkens og inkludere disse i den videre
843 utviklingen.

844 Arbeiderpartiet er positive til planene om å flytte Akvariet til Dokken. Området på Nordnes som i dag
845 huser Akvariet og Havforskningsinstituttet, må i så fall innlemmes i Nordnesparken og gjøres
846 tilgjengelig for innbyggerne. Byggene som beholdes må utvikles til varierte formål.

847 En ny bydel på Dokken fordrer naturligvis at store deler av havnefunksjonen flyttes til andre
848 lokaliteter. Arbeiderpartiet er opptatt av at havnetilbudet utvikles på en hensiktsmessig måte ut ifra
849 et fremtidsrettet perspektiv, og vil sikre at havnefunksjoner og havnearbeidernes arbeidsforhold
850 ivaretas.

851 **Arbeiderpartiet vil:**

- 852 ● Legge til rette for økt boligbygging i sentrumsområdene og at eksisterende boligmasse blir
853 bedre utnyttet til boligformål, for alle generasjoner.
- 854 ● Sørge for at kvalitetskrav til boliger og uteareal blir overholdt.
- 855 ● Sikre at nye boligprosjekter inneholder familieleiligheter/hus.
- 856 ● Bygge videre på tiltakene som er innført mot «hybel- og hotellifisering» i boligområder.
- 857 ● Bygge en framtidsrettet havn på Ågotnes som fremmer Bergen som nasjonal og
858 internasjonal havby.
- 859 ● Sikre gode arealer til lekeplasser, markeder og konserter for å skape liv mens områder er
860 under utvikling.
- 861 ● Etablere, og ta vare på, grøntområder og parker i bydelene.
- 862 ● Sørge for at kommunen setter av tomter til offentlige tilbud når områder reguleres.
- 863 ● At det skal gjøres enklere å fornye eksisterende bebyggelse fremfor å bygge nytt.
- 864 ● At man skal ha et pilotprosjekt med tilbud om etablering av solpaneler i borettslag.
- 865 ● Samarbeide med andre statlige- og fylkeskommunale vegmyndigheter for å etablere flere
866 gatetun, særlig på initiativ fra nabolag.
- 867 ● Tilrettelegge for at det blir enklere for håndverks- og tjenestebiler å parkere i nærheten av
868 oppdragssteder der det ikke er tilrettelagt for parkering.

869

870 **En miljø- og naturvennlig by**

871 Bergen har store verdier og ressurser i naturområder, vassdrag, strandsone og sjø for både vern og
872 bruk til friluftsliv. Å ta vare på sammenhengende natur handler både om å sikre byens befolkning et
873 variert friluftsliv, om å styrke det biologiske mangfoldet, og om å ha naturlige vannveier og
874 reservoarer for vann under ekstremvær.

875 Når områder reguleres, ønsker Arbeiderpartiet å prioritere grønne arealer i byggesonen på en slik
876 måte at det bedrer tilgangen til natur og friluftsområder. Vi vil fortsette å arbeide for et forpliktende
877 arealregnskap for å hindre tap av natur, videreutvikle temakartet for blågrønne strukturer og følge
878 opp det statlige arbeidet med et økologisk grunnkart. Arbeiderpartiet vil vurdere landskapsvern for

879 særlig viktige områder, for eksempel Kanadaskogen og Åstveitskogen. Det er også viktig at vi sikrer
880 en sunn og bærekraftig forvaltning av vilt i kommunen vår.

881 Den beste flomsikringen vi kan gjøre i byen vår, er å sikre vannet frie veier når det kommer mye
882 nedbør. Derfor ønsker vi å åpne opp lukkede vassdrag i områder hvor det bidrar til økt biologisk
883 mangfold. Arbeiderpartiet vil styrke vernet av vassdrag i kommunen vår gjennom å ivareta gode
884 buffersoner, og ved å ivareta kantvegetasjon i randsonene av vassdragene.

885 Byen vår har i utgangspunktet store landbruksressurser, selv om areal og bruk i aktiv drift er redusert
886 over tid. Dyrket og dyrkbar matjord er prioritert i nasjonal arealpolitikk, og Arbeiderpartiet vil følge
887 dette opp lokalt. Vi er positive til initiativ til urbant landbruk, plantekasser i nabolag og liknende
888 løsninger.

889 Vi vil intensivere innsatsen mot plastforurensing og støtte oppunder gode initiativ som kan bidra til å
890 forhindre plast på avveie. Arbeidet med å følge opp ulovlige skogsveier og annen miljøkriminalitet
891 må fortsette.

892 Med økende utgifter i samfunnet vårt, og særlig høye strømpriser, vil vi jobbe for bedre
893 støtteordninger til privatpersoner og borettslag som ønsker å investere i energieffektiviserende
894 tiltak.

895 **Arbeiderpartiet vil:**

- 896 ● Sikre fortsatt vern av viktige friluftsområder og natur i hele byen, og aktivt bruke
- 897 tilgjengelige virkemidler for å sikre tilgang og god forvaltning.
- 898 ● Styrke vern av vassdrag og jobbe for å åpne opp lukkede vassdrag.
- 899 ● Sikre og utvikle sammenhengende grøntstrukturer for å sikre biologisk mangfold.
- 900 ● Sikre tilstrekkelige biologiske forhold for fisk og annet liv i vassdragene våre.
- 901 ● Ta vare på jordbruksarealer.
- 902 ● Delta i Fri kalv-forsøket for å redusere bestanden av hjort i kommunen vår.
- 903 ● Legge til rette for at skoler kan bruke vassdrag som læringsarena.
- 904 ● Kartlegge svartelistede planter i kommunen.
- 905 ● Fortsette innsatsen mot ulovlig bossmidling og annen miljøkriminalitet.
- 906 ● Sørge for et tydelig regelverk på tvers av sektorer som hindrer konflikter mellom skogbruk,
- 907 friluftsliv og naturhensyn.
- 908 ● Støtte opp om frivillige som tilrettelegger med klopper og merking av turløyper.
- 909 ● Jobbe for skilting til turområder fra kollektivknutepunkter og andre sentrale områder.
- 910 ● Arbeide inn mot statlige virksomheter med tanke på langsiktig vern av natur i byområder
- 911 med stort utbyggingspress.
- 912 ● Styrke støtteordninger for energieffektivisering i private hjem og borettslag.
- 913 ● Støtte frivillige som rydder strender.
- 914 ● Etablere flere vannstasjoner i sentrum og i bydelene.
- 915 ● Montere panteringer på flere bosspann i sentrum.

- 916 ● Satse på naturområder, med særlig fokus på vedlikehold og renhold av strandlinje, vann- og
- 917 våtmarksområder i bydelene.

- 918 ● At Bergen skal redusere lysforurensning og redusere nåværende skadevirkning på bynært
- 919 økosystem.

920 6. Transport

921 En stor hindring for vekst og utvikling i Bergen er at veisystemet ikke har nok kapasitet.
922 Arbeiderpartiet har stått i spissen for satsingen på Bybanen, som handler om å gjøre det mulig for
923 mange flere enn i dag å reise kollektivt i hverdagen. Bybanen er selve ryggraden i et fremtidsrettet
924 kollektivsystem, og er et godt alternativ til noen bussruter. Det er av avgjørende betydning at
925 samspillet mellom bybanen og øvrig kollektivtilbud fungerer så optimalt som overhodet mulig.

926 Trygg og effektiv transport i hele byen

927 En god miks av bane, vei og sykkelvei er nødvendig for å avlaste dagens trafikksystem i Bergen.
928 Arbeiderpartiet i Bergen vil være en sterk og tydelig pådriver for sentrale prosjekter i og rundt
929 Bergen, herunder Bybanen, Ringvei øst og strekningen mellom Bergen og Voss. Sammen vil disse tre
930 prosjektene gi en langt mer effektiv og trygg hverdag for byens befolkning. Bildeling vil også være
931 viktig for å løse byens trafikale utfordringer, og Arbeiderpartiet vil tilrettelegge for større utbredelse
932 av disse tilbudene.

933 Skolebarn skal ha trygge skoleveier uansett hvor i byen de bor. De ungene som har rett på det, må
934 sikres et pålitelig og godt tilbud om skoleskyss.

935 Arbeiderpartiet vil:

- 936 • Sørge for å få gjort alt klart til snarest mulig oppstart av Nordhordlandstunnelen, og sikre
937 framdrift for videre planlegging av resten av Ringvei Øst, med Arna-Fjøsanger som neste
938 delstrekning.
- 939 • Tilrettelegge for bildeling i alle bydeler.
- 940 • Se på plassering av ytre bomring på nytt med sikte på å finne bedre løsninger.
- 941 • Jobbe for regulering av elskapresykler i alle bydeler på lik linje med sentrum.
- 942

943 Et miljøvennlig og forutsigbart sykkel- og kollektivtilbud

944 Arbeiderpartiet er opptatt av at kollektivtilbudet skal være et reelt og effektivt alternativ til bilen for
945 innbyggere i alle deler av byen vår. Vi vil jobbe aktivt opp mot Vestland fylkeskommune for å sikre et
946 billigere og bedre kollektivtilbud i Bergen. Særlig trenger vi flere busser innad i bydelene.

947 Det er krevende å bygge ut sykkelveier fort nok. Arbeiderpartiet vil arbeide for fortgang i
948 planleggingen. Dimensjonering, og enklere løsninger, må vurderes i samarbeid med regionale og
949 statlige myndigheter.

950 Arbeiderpartiet vil:

- 951 • Fortsette å bygge ut et moderne og effektivt kollektivsystem med Bybanen som ryggrad og
952 et styrket tilbud med lokal- og ekspressbusser.
- 953 • Sørge for også de eldre delene av kollektivsystemet blir universelt utformet.
- 954 • Jobbe for at kollektivtilbudet skal være rimelig, og sikre et best mulig rutetilbud i Bergen.
- 955 • Styrking av busstilbudet internt i bydelene med gode tverrgående ruter og sømløs overgang
956 til bybane og stamruter.
- 957 • Gjøre studentrabatten på kollektivtransport aldersuavhengig.
- 958 • Vurdere familierabatter og søskenmoderasjon for månedskort.

- Bidra til at Skyss lytter til kunder og sjåførere når de gjør endringer i rutetilbudet.
- Jobbe for effektiv avvikling av kollektivtrafikk på alle de store innfartsårene i Bergen.
- Innføre bysykler i flere bydeler.
- Vurdere å inkludere bysykler, Beffen og museumstrikken i periodebilletten og som del av kollektivsystemet. Fortsette utbygging av tjenlig og sammenhengende sykkelveinett.
- At det skal etableres flere sikre og overbygde sykkelparkeringer i Bergen.
- Drosjer som har oppdrag for Bergen kommune, må tilhøre konvensjonell sentral, og det må stilles krav om tariffavtale.

7. Idrett, frivillighet og kultur

Arbeiderpartiet er stolte av idrettsbyen Bergen. Idretten er den viktigste fritidsarenaen for svært mange bergensere, gammel som ung, utøver som frivillig. Derfor er vi opptatt av å legge til rette for en bredde i tilbudet som inkluderer både barn, ungdom, voksne og seniorer som alle har sine unike målsetninger og drømmer. Det skal være et stort mangfold av idretter å velge mellom. Det er de frivillige som er bærebjelken i idretten. Dette betyr at vi må gjøre vårt ytterste for å sørge for at alle de tusenvis av frivillige skal ha best mulig rammevilkår.

Vi skal fortsette å sikre gode vilkår for idrett og frivillighet i årene som kommer, og vi er garantisten for at idretten og frivillige organisasjoner får bruke kommunale idrettsanlegg, haller og skoler gratis.

Gjennom pandemien opplevde idretten betydelig frafall fra deltakere i alle aldre. Mange ble rammet av ensomhet og isolasjon, - noe som flere fremdeles sliter med. Arbeiderpartiet mener derfor at det nå, i tiden etter pandemien, er viktigere enn noen gang å satse på idretten og frivilligheten i byen vår.

Den mangfoldige idrettsbyen

En helt nødvendig forutsetning for at den fantastiske idrettsbyen vår skal fortsette å utvikle seg, er at vi har gode anlegg som klubbene og utøverne kan benytte seg av. En mangfoldig idrettsby trenger et tilsvarende mangfold av anlegg. Derfor har vi ferdigstilt anlegg som svømme- og opplæringsbasseng ved Ortun skole, Idrettshus og FYSAK på Melkeplassen, samt bidratt i realiseringen av Åsane Arena.

Vi vil fortsette å investere i nye anlegg, i tillegg til å oppgradere de vi allerede har. Flere anlegg står på trappene rundt omkring i byen vår. I egen regi skal vi bygge Alvøen idrettshall, Mjølkeråen idrettshall, Laksevågshallen, Bjørnarhallen i Arna, ruste opp Bergenshallen og bygge tilbygg til Fyllingsdalen idrettshall. Vi skal også bidra til realisering av klubbeide anlegg som står på trappene, slik som ishall på Slåtthaug, Gneisthallen, Bjarghallen og Varegg sitt anlegg i Sandviken, i tillegg til en lang rekke mindre prosjekter. I tillegg skal Slettebakken, etter at saneringen av bossdeponiet er ferdigstilt, utvikles slik at området gir rom for flere idretter, og styrker eksisterende idrettsbehov.

Vi trenger flerbruksanlegg som kommer mange idretter til gode i Bergen. Både i kommunens egen regi, så vel som i klubbens regi. Derfor er det gledelig å se prosjekter som Krohnsmindealliansens planer for Krohnsminde Idrettspark, der flere ulike klubber og idretter går sammen om et felles prosjekt. Slike prosjekter støtter Arbeiderpartiet, spesielt i levekårsutfordringer.

Både idretten, kulturlivet og næringslivet trenger en ny storstue i Bergen. Derfor vil vi jobbe sammen med relevante aktører for å realisere den planlagte byarenaen på Nygårdstangen.

1002 Arbeiderpartiet vil jobbe for et mangfold av idrettsanlegg med mål om at barn og unge kan ha kort
1003 reisevei for å drive med idrett og aktivitet. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å opprette Fysak i alle
1004 bydeler. I tillegg vil vi sikre at skoler tilbyr utlån av lokaler som kan bidra til økt aktivitet for barn og
1005 unge i bydelene.

1006

1007 Arbeiderpartiet vil sikre tilbud til barn og unge som ikke driver med organisert idrett, men som
1008 likevel ønsker å være aktive sammen med andre. Vi vil jobbe for at det opprettes alternative
1009 møteplasser, som ungdomsklubber, hvor det er trygge voksne tilstede.

1010

1011

1012 **Arbeiderpartiet vil:**

1013

- 1014 ● Garantere gratis bruk av kommunale anlegg og haller.
- 1015 ● Utvide ordningen med åpne haller og gjøre skolebygg i bydelene mer tilgjengelige for
1016 aktivitet.
- 1017 ● Særlig ivareta de små idrettene.
- 1018 ● Legge til rette for nærmiljøanlegg og egenorganisert idrett.
- 1019 ● Sikre rettferdig fordeling av treningstid
- 1020 ● Jobbe for å styrke seniortilbudet i lokale idrettslag i bydelene.
- 1021 ● Legge til rette for at det opprettes fritidstilbud for unge i alle bydeler.
- 1022 ● Bidra til å realisere ny ishall på Slåtthaug og deretter ruste opp Bergenshallen.
- 1023 ● Ferdigstille Alvøen idrettshall, Fysak i Loddefjord og Laksevågshallen, tilbygg til Fyllingsdalen
1024 idrettshall og starte byggingen av hall i Mjølkeråen.
- 1025 ● Jobbe for realisering av nødvendige idrettsanlegg i Sædalen og på Søreide
- 1026 ● Starte prosessen med å utrede for utviklingen av Totland skianlegg som viktige
1027 folkehelsetiltak for utendørsaktiviteter i bydelen.
- 1028 ● Fortsette å styrke tilskuddsordningen for klubbeide anlegg.
- 1029 ● Bygge nærmiljøanlegg, Fysak og tilsvarende i alle bydeler.
- 1030 ● Sikre tilgang på svømmebasseng i alle deler av byen.
- 1031 ● Sørge for gode partnerskap mellom de lokale idrettslagene og kommunen gjennom
1032 vertskapsavtaler, åpen hall, god dialog og ved at det legges til rette for lokal
1033 medbestemmelse.
- 1034 ● Undersøke muligheten for å etablere en transporttjeneste ved store idrettsarrangement.
- 1035 ● Bidra til realiseringen av Byarena på Nygårdstangen.

1036 Frivilligheten som bærebjelke

1037 Frivilligheten er en av de viktigste bærebjelkene i samfunnet vårt. Arbeiderpartiet vil at alle
1038 innbyggere skal kunne engasjere seg i frivillig arbeid etter eget ønske og interesseområde. Dette
1039 gjelder både innen idretten, helse- og omsorg eller kultursektoren. Frivillige organisasjoner tilbyr
1040 tilhørighet, og er svært viktige arenaer for sosialt fellesskap, inkludering, demokratiopplæring og
1041 selvutvikling. Arbeiderpartiet vil sikre gode rammevilkår for den organiserte frivilligheten, lag og
1042 organisasjoner. Vi vil jobbe for at offentlige bygg, som for eksempel skoler, i større grad kan brukes
1043 av frivillighet og nærmiljøet på kveldstid.

1044 Vi vet at rapporteringsarbeidet oppleves krevende for frivillige lag og organisasjoner. Derfor vil vi
1045 forenkle tilskuddsordningene og rapporteringsregimet i kommunen, slik at frivillige organisasjoner
1046 kan bruke mer tid på aktiviteter og relasjonsbygging, og mindre tid på rapportering. Vi vil i tillegg se
1047 på hvordan vi kan veilede nye aktører slik at terskelen for å søke på tilskuddsordninger blir lavere.

1048 Arbeiderpartiet vil oppjustere ressurser til Frivilligsentralene i kommunen. Frivilligsentralene er gode
1049 møteplasser i sitt lokalmiljø, og har en sentral rolle for å motvirke ensomhet, passivitet og sosial
1050 tilbaketrekning.

1051 Heldigvis blir vi stadig eldre og har mange gode og aktive år foran oss den dagen vi går av med
1052 pensjon. Unge pensjonister er viktige ressurser for samfunnet, og mange ønsker å bidra. Dette
1053 gjelder ikke minst med tanke på å hjelpe andre pensjonister som er eldre og mindre mobile. Det kan
1054 for eksempel være kjøring til aktiviteter og kulturelle arrangementer, arrangering av møteplasser og
1055 andre sosiale tilstelninger eller rett og slett en tur på den lokale kafeen. Pandemien har forsterket
1056 utfordringen med ensomhet for mange. Nå er det viktigere enn noen gang, at vi gjør det vi kan for at
1057 det skal være lettest mulig å bidra.

1058 Det skal være enkelt og gratis for flest mulig å låne utstyr til idrett og friluftsliv. Dette er bra for både
1059 miljøet og lommeboken. Arbeiderpartiet jobber derfor for å utvide BUA (gratis utlånstjeneste), eller
1060 tilsvarende tilbud i regi av frivillige aktører, som for eksempel Frivilligsentralene og Bærekraftige liv.

1061 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1062 ● Jobbe for et godt samarbeid med frivillig sektor ved å forenkle tilskuddsordninger og
1063 rapporteringsregimet i kommunen, og jobbe for tilgang på lokaler i nærmiljøet.
- 1064 ● Etablere lavterskeltilbud i mindre geografiske områder slik at hjemmeboende kan delta i
1065 frivillig aktivitet med andre i sitt eget nærmiljø.
- 1066 ● Tilrettelegge for at frivillige organisasjoner og personer kan gjennomføre aktiviteter for
1067 beboere på sykehjem.
- 1068 ● Etablere BUA- tilbud (utlånstjeneste) i alle bydeler.
- 1069 ● Styrke arbeidet med å rekruttere frivillige rettet mot tilbud for ungdom.
- 1070 ● Sørge for at flere kommunale bygg, som skoler, blir tilgjengelige for frivillige lag og
1071 organisasjoner.
- 1072 ● Legge bedre til rette for at unge pensjonister kan drive frivillig arbeid.

1073 Et tilgjengelig friluftsliv

1074 I Bergen har vi fantastiske turområder i vakker natur, med god tilgang på sjø og fjell. Arbeiderpartiet
1075 vil ta vare på den uberørte naturen, og bevare byfjellsgrensen. Vi skal samtidig jobbe for at
1076 bergenserne skal ha lettere tilgang på turområder i eget nærmiljø. Dette skal vi gjøre gjennom å
1077 sørge for god universell tilgang til byfjell og sjøområder, og ved å lage flere turveier i den enkelte
1078 bydel. I tillegg vil vi bygge dagsturhytter i turområder i bydelene, gjerne kombinert med turbibliotek.
1079 Vi vil fortsette det gode samarbeidet med idretten, Bergen og Omland friluftsråd og Bergen og
1080 Hordaland turlag. Arbeiderpartiet mener det er behov for en bedre finansiering av
1081 friluftsansjoner i Bergen, og vil gjennomgå finansieringen av disse.

1082
1083 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1084 ● Sørge for at det er plass til friluftsliv og turløyper når det planlegges nye boliger
 - 1085 ● Tilrettelegge for flere badeplasser, og sikre nok toaletter og bosspenn
 - 1086 ● Tilrettelegge for ordninger hvor folk kan dele på båter, kajaker og kanoer
 - 1087 ● Bygge dagsturhytter i turområder i bydelene
 - 1088 ● Prioritere ro og stillhet i naturen og begrense motorisert ferdsel
 - 1089 ● Åpne flere elver slik at bergenserne får tilgang på vann og sjø, og ivareta biologisk mangfold
- 1090

1091 En kultur å leve av og for

1092 For Arbeiderpartiet er kunst og kultur helt grunnleggende for å skape gode liv og et godt samfunn.
1093 Gode kulturopplevelser gir den enkelt mulighet for refleksjon og læring, og gjennom kulturelle
1094 opplevelser skaper vi felles historier og samlingspunkter. Kultur er med på å bryte ned barrierer, og
1095 skaper nye og sterkere felleskap. Kultur er avkobling og påkobling.

1096 Arbeiderpartiet vil at Bergen skal være Nordens mest nyskapende kulturby. Det pulserende
1097 kulturlivet gjør Bergen til en attraktiv by for innbyggere og besøkende, i tillegg gir det positive
1098 ringvirkninger for næringslivet. Både det frie feltet og etablerte institusjoner er viktige for å utvikle
1099 Bergen som en mangfoldig og spennende kulturby.

1100 Derfor må vi bygge ned terskler for deltakelse, og fremme det brede kulturlivet i alle bydeler.
1101 Arbeiderpartiet vil sikre gode rammevilkår for både amatører, små- og store festivaler og
1102 profesjonelle kulturaktører.

1103 Sosial ulikhet gjenspeiles i folks deltakelse i kulturvirksomhet. For Arbeiderpartiet er viktig å sikre at
1104 alle barn skal ha like muligheter til å delta på kulturaktiviteter. Derfor vil vi digitalisere
1105 aktivitetskortet, og gi alle barn og unge rabatter på eksempelvis museum, Akvariet, idrettstilbud og
1106 kino. Barn fra familier med lav inntekt skal fortsatt få gratis Aktivitetskort.

1107 Norsk språk er under press på mange samfunnsområder, og Arbeiderpartiet vil styrke
1108 språkpolitikken i Bergen for å sikre at norsk fremdeles skal være et fullverdig og samfunnsbærende
1109 språk. Nynorsk er en viktig del av kulturen vår. Vi vil fortsette å styrke nynorsk språk, kultur og
1110 identitet i bydelene, og videreføre og styrke kommunens innsats for nynorsken sine kår.

1111 Et sted å øve, opptre og produsere er viktig for både profesjonelle og amatører. Derfor må
1112 øvingslokaler, kunstverksteder og musikkbinge for band og musikere være tilgjengelige. Kultur
1113 handler ikke bare om de store talentene, men også de små gledene. Bergen skal fortsette å være
1114 gode på musikk, kor, sang, dans og teater. Gode kulturtilbud til barn og unge er avhengig av
1115 profesjonelle kulturutøvere som lærer bort noe, samtidig som rekrutteringen til den profesjonelle
1116 kulturen er avhengig av gode tilbud til barn og unge. Arbeiderpartiet er garantisten for et variert og
1117 internasjonalt kulturliv som omfatter hele spekteret, fra barnekor til internasjonale
1118 Bergenstjerner. Buekorpsene er unik bergenskultur- og historie. De skal sikres gode vilkår og
1119 forutsigbare rammer.

1120 På kulturskolen i Bergen finner mange unge sitt talent, får dyrket sin lidenskap og utviklet sitt
1121 kulturuttrykk. Vårt mål er at alle barn som ønsker det skal få plass i kulturskolen til en rimeligere pris,
1122 og at skolen fortsetter å holde et høyt faglig nivå. I Bergen har kulturskolen en lavere dekningsgrad
1123 enn andre sammenlignbare kulturskoler. Dersom vi skal nå målet om å treffe alle barn, må tilbudet
1124 som gis, favne om flere. Vi vil derfor tilføre kulturskolen mer ressurser, slik at vi både kan senke
1125 kontingenten, gi tilbud om rabatterte priser, ha flere friplasser, **redusere ventelisten for**
1126 **musikkundervisning** og gi et ytterligere desentralisert tilbud.

1127 Vi vil særlig at kulturskolen skal satse i områder med levekårsutfordringer og bydeler/steder med lav
1128 deltakelse.
1129

1130 Samarbeidet mellom Bergen filharmoniske orkester (BFO) og korene Bergen filharmoniske kor og
 1131 Collegium musicum har vært avgjørende for at man har satt opp store korverk som holder høyt
 1132 internasjonalt nivå. Institusjoner som Bergen Nasjonale Opera og Festspillene i Bergen produserer
 1133 kunst av høy kvalitet, og samtidig støtter de opp under samarbeidet med amatørkulturfeltet.
 1134
 1135 Vi har lagt til rette for kjøp av Kjødehallen på Verftet. I årene som kommer skal Kulturkvartalet på
 1136 Verftet videreutvikles. Vi er positive til bruk av området før, og under, rehabilitering, så langt det lar
 1137 seg gjøre.
 1138
 1139 Vi vil obbe for at KODE og de andre konsoliderte museene skal tildeles en større andel av de
 1140 nasjonale museumsmidlene. Vi vil også jobbe for at skeivfordelingen mellom Litteraturhuset i Oslo
 1141 og i Bergen rettes opp i.
 1142
 1143 Bergen skal være en filmby med et bredt og godt kinotilbud. I Bergen arrangeres Norges største
 1144 filmfestival, Bergen Internasjonale Filmfestival (BIFF). Arbeiderpartiet ønsker å sikre festivalens
 1145 videre drift, og vil jobbe for flere visningssteder for kvalitetsfilm. I tillegg vil vi jobbe for at den
 1146 nasjonale insentivordningen for film forbedres, og at alle produksjoner som søker, og oppfyller
 1147 kravene, får innvilget støtte.
 1148
 1149 Bibliotekene er ikke bare steder der vi kan låne bøker, men også viktige møteplasser og en debatt-
 1150 og kunnskapsarena. Arbeiderpartiet vil derfor sikre biblioteker med gode åpningstider i alle bydeler,
 1151 og åpne en filial i Ytrebygda.
 1152
 1153 Bergen er en internasjonal by med en rik historie. Kulturminner må bevares og løftes frem for å gi
 1154 fremtidige bergensere en forståelse av vår felles historie. Vi vil jobbe for forutsigbare rammer for
 1155 museene i byen vår og jobbe opp mot nasjonale myndigheter for å få på plass bedre ordninger for
 1156 strømstøtte. Frivillige som jobber med tekniske og bevegelige kulturminner må sikres gode rammer
 1157 for sitt viktige arbeid.
 1158
 1159
 1160 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1161 • Sikre godt samarbeid med, og gode vilkår for, større og mindre festivaler i byen vår.
- 1162 • Jobbe for likestilling og mangfold innenfor alle områder i kulturlivet.
- 1163 • Videreføre og utvide ordningen med tilgang til gratis lokaler for amatørkulturen.
- 1164 • Innføre et digitalt aktivitetskort som gir alle barn og ungdom rabatt på aktiviteter og
- 1165 opplevelser.
- 1166 • Sørge for at Fyllingsdalen teater har gode rammevilkår.
- 1167 • Starte bygging av kulturhus i Fyllingsdalen i løpet av perioden.
- 1168 • Sikre gode rammevilkår for BIFF og Cinemateket.
- 1169 • Bidra til videre utvikling av Kulturkvartalet Verftet.
- 1170 • Arbeide sammen med kunst- og kulturlivet for å fremme gode arbeidsvilkår for ansatte i
- 1171 bransjen.
- 1172 • Jobbe for at KODE og de andre konsoliderte museene skal tildeles en større andel av de
- 1173 nasjonale museumsmidlene.
- 1174 • **Fremme et kommunalt, regionalt og nasjonalt museumsløft.**
- 1175 • Ta vare på kystkulturen, kulturlandskapet langs kysten, nøst- og sjøhus.
- 1176 • **Styrke fartøyvernet og jobbe for bedre økonomiske rammevilkår.**
- 1177 • Sikre at kulturkontorene i bydelene har tilstrekkelig bemanning til å bidra aktivt med
- 1178 tilrettelegging for det lokale kulturlivet.

- 1179 • Ta initiativ til å samle aktører innen musikk og scenekunst til kraftsamling og samarbeid for
1180 realisering og sambruk av kulturarenaer.

1181 Religion og livssyn

1182 Arbeiderpartiet mener at Bergen skal være en livssynsåpen by med plass til alle. Den norske kirke og
1183 de mange livssynsorganisasjonene gjør en viktig frivillig innsats for byens innbyggere. Mange
1184 organisasjoner og menigheter sliter med mangel på lokaler og andre fasiliteter. Bergen kommune
1185 må derfor tilrettelegge bedre for at disse kan drive på gode vilkår. Arbeiderpartiet vil jobbe for
1186 likebehandling mellom tros- og livssynsamfunn, blant annet ved å legge til rette for flere og bedre
1187 livssynsfleksible seremonirom.

1188
1189
1190
1191
1192

1193 8. Kommunen som arbeidsgiver

1194
1195 Arbeiderpartiet ønsker et samfunn hvor økonomi og sosial bakgrunn ikke er avgjørende for hvor
1196 godt man lykkes i livet. Vi er godt i gang med å gjennomføre en storrengjøring i arbeidslivet for å
1197 sikre hele, faste stillinger og bekjempe sosial dumping, useriøse aktører, arbeidslivskriminalitet,
1198 midlertidighet og deltid.

1199 1200 **Kommunen som arbeidsgiver**

1201 Bergen kommune er byens og regionens største arbeidsgiver med over 20 000 fast ansatte.
1202 Kommunen skal være en god arbeidsgiver som samarbeider med organisasjonene i arbeidslivet for å
1203 levere gode tjenester til innbyggerne. Vi vil fortsette arbeidet med å sikre ansatte i kommunen hele
1204 og faste stillinger. Dette er en prioritert oppgave for Arbeiderpartiet. Hele, faste stillinger gjør
1205 hverdagen mer forutsigbar for enkeltmennesker og familier i byen vår, og gjør det mulig for ungdom
1206 å etablere seg. Som et av flere ledd i dette arbeidet, vil vi fortsette å bygge ut kommunens eget
1207 bemanningscenter. Her ansettes vikarer i faste heltidsstillinger. Ordningen gjør at barn og eldre i
1208 kommunen vår, som er brukere av kommunale tjenester, får færre ulike vikarer å forholde seg til. I
1209 tillegg bidrar det til at kommunen bruker mindre på å kjøpe bemanningstjenester utenfra.

1210
1211 Bergen kommune skal gå foran som et godt eksempel med mangfold på arbeidsplassene.
1212 Arbeiderpartiet har som mål å gi bedre tjenester til innbyggerne og en bedre arbeidshverdag for de
1213 ansatte. Derfor har vi startet en tillitsreform som har som hovedmål å bruke kompetansen til de
1214 ansatte for å sikre kvalitet til innbyggerne, mer tid til de som trenger det og medbestemmelse. Vi har
1215 også fjernet tidstyver i skolen for å gi lærerne mer tid til å være lærer. Vi ønsker å utvide
1216 tillitsreformen, og kutte unødvendig rapportering på flere områder i kommunen.

1217
1218 Enkelte deler av kommunen har særlig høyt sykefravær. Forklaringene på dette er mange og
1219 sammensatte. For å bidra til mer stabile arbeidsplasser og kjente fjes for eldre på sykehjem og barn i
1220 barnehager, vil vi utvide kommunens egen vikartjeneste. Vi vil parallelt med dette igangsette flere
1221 prøveprosjekter med høyere grunnbemanning hvor faste ansatte fungerer som vikarer for
1222 hverandre.

1223

1224 I årene som kommer vil både kommunen og næringslivet ha behov for mange tusen nye
1225 fagarbeidere. For mange ungdommer gjennomfører ikke den videregående opplæringen fordi de
1226 ikke kommer seg ut i lære. Arbeiderpartiet vil inkludere ungdommer som har bestått i alle fag fra
1227 videregående i kommunens læreplassgaranti for helse- og oppvekstfag, og vurdere å utvide den til
1228 andre fag. Lærlingene skal stille først i køen når kommunen ansetter nye fagarbeidere. Vi vil også
1229 samarbeide tettere med fylkeskommunen om dimensjonering av de ulike tilbudene, slik at vi sikrer
1230 nok skoleklasser i etterspurte fag. Arbeiderpartiet mener yrkesopplæringsnemdens innspill bør
1231 vektlegges tyngre i dette arbeidet.

1232

1233 Ungdom og studenter skal oppleve at Bergen kommune er en attraktiv arbeidsgiver etter endt
1234 utdanning. Underveis i utdanningsløpet er vi opptatt av å gi ungdommer mulighet til å skaffe seg
1235 arbeidserfaring gjennom for eksempel sommerjobber på sykehjem og i kultursektoren.

1236

1237 Kommunens behov for kompetanse og arbeidskraft skal kartlegges. Resultatet av kartleggingen bør
1238 følges opp gjennom samarbeid med fagorganisasjonene og Vestland fylkeskommune. I Bergen
1239 kommune skal ansatte uten formell kompetanse få tilbud om å ta fagbrev mens de arbeider. Vi vil i
1240 tillegg samarbeide med Fagskolen om å opprette spesialiserte videreutdanningstilbud for
1241 fagarbeidere i kommunen. Ansatte i Bergen kommune skal få tilbud om etter- og videreutdanning
1242 tilpasset sitt arbeidsområde. Det er viktig for å holde på dyktige ansatte og videreutvikle deres
1243 kompetanse.

1244

1245 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1246 • Fortsette arbeidet mot ufrivillig deltid og gi alle som ønsker det hele, faste stillinger.
- 1247 • Styrke og utvide kommunens bemanningssenter med flere faggrupper, og parallelt utvikle
- 1248 avtaler med private vikarbyråer.
- 1249 • Utvide tillitsreformen og fjerne unødvendig og tidkrevende rapportering.
- 1250 • Få flere lærlingeplasser i kommunen, innen flere fag.
- 1251 • Jobbe videre med å redusere sykefraværet, blant annet gjennom forsøk med økt
- 1252 grunnbemanning.
- 1253 • Sørge for at kommunen er en god arbeidsgiver for ansatte i ulike livsfaser, og særlig vurdere
- 1254 tiltak for mer fleksibilitet for småbarnsforeldre.
- 1255 • At det skal være trygt å gi beskjed på arbeidsplassene i Bergen kommune. Arbeidstakere
- 1256 som varsler om kritikkverdige forhold skal tas vare på, og det skal sikres gode rutiner som
- 1257 ivaretar alle involverte.
- 1258 • Sikre en moderat lederlønnsutvikling i Bergen kommune.
- 1259 • Gjenninnføre og videreutvikle tilbudet "UngJobb"

1260

1261

1262

1263

1264

1265

9. Trygg styring i krevende tider

Kontroll på økonomien er selve grunnlaget for trygg styring. Etter at Arbeiderpartiet tok over i 2015, har kommunen hatt sunne driftsresultat, og vi har levert ansvarlige budsjett. Alt dette mens eiendomsskatten har ligget på samme nivå. Bergen har blitt en by som kan satse på det viktigste: velferd for barn, unge og eldre. Med vår retning er Bergen blitt en mer rettferdig by, med mindre forskjeller og større muligheter for innbyggerne, enn da Arbeiderpartiet vant valget i 2015.

Fremover vil vi merke mer til konsekvensene av klimaendringene. Bergen kommer til å bli våtere og villere som følge av klimaendringene. Behovet for klimatilpasning, og samarbeid om beredskapstjenester, vil bli enda viktigere i årene som kommer. Med Arbeiderpartiet ved roret skal Bergen beholde ledertrøyen i dette viktige arbeidet.

Stadig flere tjenester vi omgir oss med blir digitale. Med det følger et viktig ansvar for å ivareta personvern og informasjonssikkerhet, samt sikre brukervennligheten for både innbyggere og ansatte.

Ansvarlig økonomistyring

Bergenserne står overfor større økonomiske utfordringer i årene som kommer. Mange vil merke høye strømpriser, økende renter og dyrere mat, og de aller fleste vil få en trangere privatøkonomi. Økte materialkostnader er også med på å fordyre alle byggeprosjekter i kommunen. Det viktigste for Arbeiderpartiet i tiden fremover er å skjerme barnefamilier, og de som har minst i samfunnet vårt.

Det er avgjørende at vi sikrer trygg økonomisk styring i tiden som kommer. Ansvarlig pengebruk er nødvendig for å sikre gode offentlige velferdstjenester, både nå og i framtiden. Infrastruktur, og tjenester som krever stabilitet og pålitelighet, bør eies og drives kommunalt for å gi større trygghet for byens innbyggere og ansatte.

Kommunen eier mange og store bygg i byen vår. Arbeiderpartiet vil i krevende tider prioritere vedlikehold og oppussing av de byggene vi har. Det er en viktig prioritering som både bidrar til å ivareta forventninger om modernisering av eksisterende bygg, og om å forbedre inneklima. Samtidig skal vi arbeide videre for å kutte energikostnader i kommunale bygg. For å bidra til mindre klimagassutslipp, vil Arbeiderpartiet legge opp til å rehabilitere bygg fremfor å bygge nytt, der dette er et alternativ. I tillegg vil vi sikre at byggematerialer og interiør gjenbrukes i størst mulig grad.

Eiendomsskatten er en viktig inntekt for kommunen som er nødvendig for å drive barnehager, skoler, sykehjem og andre, viktige offentlige tjenester. Vi vil vurdere å øke bunnfradraget ytterligere slik at vanlige folk betaler mindre, og skatten blir mer omfordelende. Arbeiderpartiet vil jobbe opp mot nasjonale myndigheter for at Eiendomsskatteoven gjøres mer rettferdig, og for at de som eier mange boliger, betaler mer.

Arbeiderpartiet vil:

- Styre kommunens økonomi på en ansvarlig måte med tilstrekkelige netto driftsresultat, og begrense gjeldsveksten til kommunen.

- 1312 ● Skaffe kommunen nødvendige inntekter gjennom en forutsigbar eiendomsskatt med en mer
- 1313 sosial profil.
- 1314 ● Ha en gjennomgang av kommunens bygningsmasse med mål om å identifisere
- 1315 energibesparende tiltak.
- 1316 ● Rehabiliterer bygg, fremfor å bygge nytt, der dette er mulig.
- 1317 ● At alle byggeprosjekter i regi av Bergen kommune skal miljøsertifiseres for å begrense
- 1318 miljøpåvirkningen, og redusere klimagassutslipp.
- 1319

1320 En rettferdig innkjøpspolitikk

1321 Bergen kommune er en av Norges største innkjøpere. Det kjøpes inn varer og tjenester for milliarder
 1322 hvert år. Det betyr også at påvirkningskraften er stor når det stilles tydelige krav til varene og
 1323 tjenestene som kjøpes. Gjennom å innføre Norgesmodellen i offentlig sektor skal vi sørge for at
 1324 seriøse bedrifter får oppdrag, slik at de useriøse utkonkurreres.

1325
 1326 Arbeiderpartiet mener at vi må bruke innkjøpsmakten til å stille tydelige krav om
 1327 menneskerettigheter, arbeidsvilkår, klimagassutslipp, miljøpåvirkning og dyrevelferd. Slik kan Bergen
 1328 bidra til å gi seriøse bedrifter et konkurransefortrinn, og sikre at kommunens krav motvirker sosial
 1329 dumping, fremmer etisk handel, innovasjon, bærekraft og lokalproduserte varer der dette er aktuelt.
 1330 Arbeidstakere som arbeider på Bergen kommunes prosjekter skal gis informasjon om, og oppfordres
 1331 til, fagorganisering. Vi må også bruke vår innkjøpsmakt til å sikre de fagforbund, som organiserer de
 1332 ulike bransjene, fri tilgang til arbeidsplassene i Bergen.

1333
 1334 Kvalitet, arbeidsvilkår og miljøpåvirkning må vektlegges mer i forhold til pris i anbudene. Når
 1335 Åpenhetsloven nå gir oss mulighet til å følge leverandørkjeder, skal vi sikre at dem som leverer varer
 1336 og tjenester til Bergen kommune forholder seg til Initiativ for etisk handel sin prinsipperklæring,
 1337 menneskerettighetene og ILOs kjernekonvensjoner. Arbeiderpartiet vil forhindre at kommunen
 1338 kjøper varer som er produsert på okkupert jord.

1339
 1340 Det er avgjørende at Norge utdanner flere fagarbeidere i årene som kommer. Det bør stilles tydelige
 1341 krav om lærlinger og fagarbeidere i anskaffelser og kontrakter. Arbeiderpartiet vil skjerpe kravene til
 1342 andel lærlinger på prosjekter og kjøp av tjenester, samt stille krav om andel utført arbeid for
 1343 lærlinger og fagarbeidere per fag. I bransjer der det er behov for flere lærlinger vil Arbeiderpartiet, i
 1344 samråd med partene i arbeidslivet, stille høyere krav enn i dag.

1345
 1346
 1347 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1348
- 1349 ● At Bergen til enhver tid skal ligge i front når det kommer til strenge regler for å motvirke
- 1350 sosial dumping og sikre gode arbeidsvilkår. Seriøsitetskrav må følges både for
- 1351 hovedentreprenører og underleverandører.
- 1352 ● Stille krav om høy andel fast ansatte hos hovedentreprenører for å fremme faste, trygge
- 1353 stillinger.
- 1354 ● Stille høyere krav om lærlinger og fagarbeidere per fag, og andel utført arbeid på prosjekter.
- 1355 ● Utfordre lovverket og stille krav om landsdekkende tariffavtale. Dersom det ikke står seg
- 1356 juridisk vil vi fortsette å stille krav om lønns- og arbeidsvilkår som er i tråd med gjeldende
- 1357 landsdekkende tariffavtale.
- 1358 ● At brudd på lønns- og arbeidsvilkår kan kreves rettet opp i, uten en begrensende frist.
- 1359 ● Arbeide for at Bergen kommune velger anskaffelsesprosedyrer og kontraktsforlengelse som
- 1360 fremmer innovasjon.

- 1361 • Legge til rette for sirkulærøkonomi gjennom anskaffelser som fremmer gjenbruk, reparasjon,
1362 sirkulasjon av ressurser og materialgjenvinning.
1363 • Forhindre at kommunen kjøper varer som er produsert på okkupert jord.
1364 • At det gis flere reaksjonsformer til byggherre ved avtalebrudd på lønns- og arbeidsvilkår, slik
1365 at Bergen kommune for eksempel kan gi mindre og moderate bøter ved mindre alvorlige
1366 tilfeller. I alvorlige tilfeller må det være strenge reaksjoner, som heving av kontrakt,
1367 tilbakehold av betaling og større bøter.

1368 En trygg by og region

1369

1370 Bergen skal være en trygg by å bo og leve i for alle innbyggere. Arbeiderpartiet mener at tett og godt
1371 regionalt samarbeid er avgjørende for et godt beredskapsarbeid. Samfunnssikkerhetens hus, som er
1372 etablert i Bergen, er et godt eksempel på hvordan man kan gjøre Bergen til en tryggere by gjennom
1373 bedre samhandling.

1374 Bergenserne er med rette stolte av brannvesenet i byen vår. Arbeiderpartiet vil sikre brannvesenet
1375 gode arbeidsvilkår og moderne utstyr. Vi skal satse på det forebyggende arbeidet, følge opp utrygge
1376 utleieboliger og bidra til at brannvesenet kan gjøre en best mulig jobb i Bergen.

1377 Pandemien har understreket betydningen av å være i stand til å verne innbyggernes liv og helse.

1378 Arbeiderpartiet vil sikre at det til enhver tid foreligger gode planer som sikrer helseberedskapen i
1379 Bergen, og at kommunen er tilstrekkelig forberedt på nye kriser. Arbeiderpartiet vil i tillegg jobbe for
1380 en styrking av den frivillige helseberedskapen i Bergen og regionen vi er en del av. Organisasjoner
1381 som Norske Kvinners Sanitetsforening, Røde Kors og Norsk folkehjelp viste seg å være uvurderlige
1382 bidragsytere under pandemien.

1383

1384 **Arbeiderpartiet vil:**

1385

- 1386 • Sikre brannvesenet gode rammevilkår.
1387 • Videreutvikle Samfunnssikkerhetens hus og samhandlingen med andre aktører i regionen.
1388 • Styrke den kommunale beredskapen, blant annet ved å sørge for bedre samordning og flere
1389 øvelser på tvers av kommuner, og med andre relevante aktører.
1390 • Arbeide for en styrking av den frivillige helseberedskapen.
1391 • at Bergen kommune til enhver tid skal være forberedt på kriser og være i stand til å skalere
1392 opp tilbud ved behov.

1393 En digital kommune

1394 Digitaliserte tjenester er viktig for å nå målet om at kommunen skal være tilgjengelig for alle
1395 innbyggerne i Bergen. Stadig mer av kommunikasjonen med, og mellom kommunale tjenester
1396 foregår digitalt. Det er en positiv utvikling, men den øker samtidig risikoen for at enkelte opplever
1397 digitalt utenforskap. Arbeiderpartiet er opptatt av at beboere på kommunale institusjoner, og andre
1398 aktuelle målgrupper, skal få bistand til å håndtere den digitale hverdagen.

1399 Når mer av hverdagen vår blir digital, blir vi også sårbare for brudd på krav til personvern, og
1400 informasjonssikkerheten må ivaretas på andre måter enn tidligere. Arbeiderpartiet er opptatt av at
1401 vi sikrer den enkelte innbyggers og ansattes rettigheter knyttet til egne personopplysninger, og på
1402 trygt og effektivt vis, forholder oss til loven om behandling av sensitive personopplysninger.

1403 **Arbeiderpartiet vil:**

- 1404 ● Sikre at Bergen er i front når det gjelder å digitalisere nye tjenester der det er
- 1405 hensiktsmessig.
- 1406 ● At Bergen tar initiativ til at flere prosjekter samkjøres regionalt og nasjonalt, fremfor at hver
- 1407 kommune løser utfordringene på egenhånd.
- 1408 ● At ansatte som håndterer personsensitive data i Bergen skal gjennomføre opplæring i
- 1409 personvern og informasjonssikkerhet.
- 1410 ● Arbeide for at ansatte i Bergen kommune får nødvendig opplæring og verktøy slik at de kan
- 1411 ivareta innbyggenes og ansattes personopplysninger på en trygg og lovlig måte.

1412 **10. Næring, utdanning og forskning**

1413 Arbeiderpartiets overordnede mål er arbeid til alle. Derfor vil vi føre en aktiv og miljøvennlig
 1414 næringspolitikk som sikrer økt verdiskaping og arbeidsplasser for bergensere. I fremtiden vil de
 1415 tryggeste arbeidsplassene være natur- og klimavennlige. Bergen skal være en by hvor det er lett å
 1416 tenke nytt og kreativt med færrest mulig byråkratiske hindringer, og hvor vi legger grunnlaget for
 1417 nytt næringsliv og ny industri, samtidig som vi utvikler eksisterende arbeidsplasser og forbedrer
 1418 kommunens egne tjenester. Sammen kan Vestlandet være en motmakt til sentraliseringen av makt
 1419 og ressurser i Osloregionen.

1420 **Sammen for verdiskaping, innovasjon og fremtidens arbeidsplasser**

1421 Arbeiderpartiet har store ambisjoner for verdiskaping på Vestlandet. Bergen er- og skal være selve
 1422 motoren for utviklingen av regionen, og bidra til at Vestland forblir landets største eksportfylke.
 1423 Bergensregionen er en globalt ledende havregion med verdensledende innovasjon på grønn
 1424 infrastruktur. I samarbeid med forsknings- og utdanningsmiljøene, næringsliv (og kulturaktører) vil vi
 1425 drive systematisk utveksling og utvikling av ny kunnskap. Vi vil jobbe for å styrke regionens sterke
 1426 næringsklynger.

1427 Forskning – og utdanningsmiljøene i Bergen er avgjørende for at Bergen kan fortsette å være en
 1428 innovativ by. Innovative byer fornyer seg, og skaper verdi for virksomheter, samfunn og
 1429 innbyggerne. Arbeiderpartiet vil derfor arbeide tettere sammen med byens forsknings- og
 1430 utdanningsmiljø, og være en pådriver for at de har gode rammebetingelser. Bergen trenger våre
 1431 sterke forskningsmiljøer, og disse må videreutvikles med en langsiktig horisont.

1432
 1433 Bergen har de beste forutsetningene for å være en verdensledende by innen marin og maritim
 1434 forskning og næring. Arbeiderpartiet vil styrke *Havbyen Bergen* gjennom et tettere samarbeid
 1435 mellom næringen, forsknings- og utdanningsmiljøene og kommunen. Bergen Havn skal bli ledende
 1436 på miljøvennlig sjøtransport, og samordne havner og terminaler på Vestlandet. Media City Bergen er
 1437 et kroneksempel på samarbeid mellom forskning, utdanning, næringsliv og media. Arbeiderpartiet
 1438 ønsker å tilrettelegge for flere slike kunnskapsklynger og næringsparker.

1439
 1440 Vår sterke offentlige helsetjeneste, og verdensledende forskningsmiljøer, gir Bergen store
 1441 muligheter for verdiskaping og innovasjon innen helsefeltet. Arbeiderpartiet ønsker et tettere
 1442 samspill mellom bedrifter, forskningsmiljøene og den offentlige helsetjenesten for å sikre at
 1443 kommunens egne tjenester forbedres, og nye løsninger innoveres.

1444
 1445 Arbeiderpartiet ønsker at kommunen skal beholde sine eierandeler i sentrale bedrifter som BKK,
 1446 Bergen Kino, BIR og Fløibanen, og være en aktiv eier. I selskaper som kommunen er eier skal det
 1447 utvises moderasjon i lønninger for ledere. Det er en forutsetning for å sikre tillit til den norske
 1448 arbeidslivsmodellen.

1449 Skal Bergen tiltrekke seg, og beholde den beste arbeidskraften, må kommunen være attraktiv å
1450 bosette seg i. Arbeiderpartiet ønsker å tilrettelegge for at arbeidstakere, studenter, forskere og
1451 deres familier skal trives i Bergen og blir boende.

1452
1453 Arbeiderpartiet ønsker å videreutvikle Bergen som en attraktiv turistby, men uten at det går på
1454 bekostning av kvaliteten på byen vår. Det skal tilrettelegges for miljøvennlig turisme i Bergen med
1455 gode fasiliteter og informasjon om det byen og regionen har å by på. Vi ønsker en lokal miljøskatt for
1456 turister, som skal øremerkes miljøvennlig tilrettelegging for turisme. I samarbeid med turistnæringen
1457 vil vi utvikle digitale løsninger med sanntidsinformasjon som kan bidra til bedre spredning, og mindre
1458 press, på viktig attraksjoner i sentrum. Bergen skal være et utstillingsvindu for alt det Vestlandet har
1459 å tilby sine tilreisende.

1460

1461

1462 **Arbeiderpartiet vil:**

1463

1464 • Beholde et sterkt kommunalt eierskap for å sikre at fellesskapet eier naturressurser,
1465 infrastruktur, felles data og bedrifter som er kritiske for å bevare kompetanse i Bergen.

1466 • Styrke og videreutvikle arbeidet med «Havbyen Bergen».

1467 • Utøve det kommunale eierskapet mer aktivt for å fremme fellesskapets interesser
1468 knyttet til klima og bærekraft, lønns- og arbeidsvilkår, lokale ringvirkninger,
1469 læreplasser, kamp mot sosial dumping og moderasjon i lederlønninger.

1470 • Bruke kommunens eierskap i Eviny til å se på muligheten for å aktivt bidra til
1471 energiøkonomisering gjennom f.eks. tilrettelegging for installering av varmepumpe
1472 med nedbetaling sammen med nettleie.

1473 • Bygge videre på Bergen sin sterke posisjon som turistdestinasjon, og videreutvikle
1474 byen som et bærekraftig reisemål.

1475 • Innføre en turistskatt på cruisetrafikken som skal benyttes til å ivareta og vedlikeholde
1476 Verdsarvbyen Bergen.

1477 • Sikre at lederlønsutviklingen i Bergen Kommune ikke overskrider det som er
1478 gjennomsnittlig lønsutvikling i samfunnet.

1479 • Jobbe for at næringslivet på Vestlandet skal ha et virkemiddelapparat som er lett
1480 tilgjengelig og møter deres behov.

1481 • Tilrettelegge for nyskaping og innovasjon gjennom å styrke samspillet mellom FoU-
1482 miljøene, utdanningssektoren og næringslivet, med mål om at Bergen skal være et
1483 europeisk sentrum for fornybar energi og havnæringer.

1484 • Være en pådriver for at arbeidet i næringsklyngene styrkes og at det etableres nye
1485 klynger i Bergen.

1486 • Jobbe for at bergensregionen skal være attraktiv å etablere seg i, både for bedrifter og
1487 arbeidstakere.

1488 • Styrke samarbeidet mellom næringslivet og skolen, for å bidra til rekruttering til de
1489 viktigste næringene i regionen.

1490 • Utvikle et bynettverk på Vestlandet, fra Stavanger til Ålesund. Vil jobbe opp mot
1491 nasjonale myndigheter for å sikre utdannings- og forskningsintitujonene våre
1492 forutsigbar og langsiktig finansiering gjennom grunnbevilgning og Forskningsrådet.

1493

1494 **Et levende uteliv med trygghet for både gjester og ansatte**

1495 Restaurant- og serveringsbransjen er en stor og viktig næringsaktør i Bergen. Arbeiderpartiet vil

1496 jobbe for bedre arbeidsvilkår sammen med bransjen, og fortsette innsatsen for å kunne stille krav

1497 om at skjenkestedene forholder seg til allmenngjort tariffavtale som vilkår for å få skjenkebevilling.
1498 Vi vil gjennomgå ordningene for uteservering i Bergen. Vårt mål er å bidra til forutsigbare vilkår for
1499 bransjen, mer liv i gater og nabolag, samtidig som vi sikrer tilgjengelighet for rullestoler og
1500 barnevogner. Vi er positive til flere uteserveringer med benker langs vegger. Arbeiderpartiet vil at
1501 det fortsatt skal være områder i Bergen uten alkoholservering. Torgallmenningen er et eksempel på
1502 dette.

1503

1504 **Arbeiderpartiet vil:**

1505

1506 • Jobbe for bedre arbeidsvilkår for ansatte i bransjen i samarbeid med næringen og
1507 arbeidstakerorganisasjoner.

1508 • Arbeide for at det kan stilles vilkår om at allmenngjort tariffavtale følges ved
1509 innvilgelse av skjenkebevilling.

1510 • Gjennomgå ordningen for uteservering i Bergen.

1511 Studentbyen Bergen

1512 Bergen er studenthovedstaden på Vestlandet. Studentene er en berikelse i bybildet, og er med på å
1513 styrke kultur- og samfunnslivet i byen vår. Bergen skal fortsette å være en god verts-, og etter hvert
1514 hjemby, for byens over 35.000 studenter.

1515 For at byens studenter skal kunne utvikle seg som mennesker, bringe frem viktig kunnskap og skape
1516 nye arbeidsplasser, må kommunen, sammen studentsamskipnaden og utdanningsinstitusjonene, gi
1517 studentene trygghet og et godt helsetilbud.

1518 Trygg og god bolig i nærheten av studiestedet og byens mangfoldige kultur og samfunnsliv, et godt
1519 helsetilbud, og tett samarbeid med regionens fremoverlente næringsliv, både under og etter
1520 studietiden, er viktig for å skape en god studietid. Det skaper grobunn for et godt liv i Bergen; også
1521 etter studiene.

1522

1523 **Arbeiderpartiet vil:**

1524

1525 • Legge til rette for at alle studenter skal ha tilgang til en fastlege gjennom Sammen.

1526 • Spesielt styrke det forebyggende arbeidet innen psykisk helse, og videreføre støtten til
1527 Sammen Psykisk Helse.

1528 • Legge til rette for bygging av flere studentboliger, også utenfor den tradisjonelle
1529 sentrumskjernen.

1530 • Jobbe for et sterkere praksissamarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, næringslivet og
1531 kommunen.

1532 • Videreføre ordningen som gir goder til studenter som velger å bli bergensere gjennom å
1533 bytte folkeregistrert adresse.

1534 • Ha jevnlig møter med de ulike studentorganisasjonene og deres tillitsvalgte i Bergen

1535 • Ta initiativ til en gjennomgang av samarbeidet mellom kommunen, næringslivet og
1536 utdanningsinstitusjonene (Utdanning i Bergen).

1537 • Tilby selvtesting for seksuelt overførbare sykdommer på Familiens Hus i Bergenhus/Årstad
1538 bydel.

1539 • Bevare Lånekassen kontor i Bergen.